

“Ἐρῶ εἰμι
ἢ ὁδὸς
καὶ ἡ ἀγνῶστεια
καὶ ἡ ζωή,,
(Ἰωάν. 18' 6)

“Τὰ ρήματα,
ἃ ἐρῶ λαλῶ ὑμῖν,
ἀνεῦμά ἐστι
καὶ ζωὴ ἐστι,,
(Ἰωάν. 5' 63)

ΟΡΘΟΔΟΣΕΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ

Ἰδρυτής: Ἀρχιμ. ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΜΑΤΘΑΙΟΠΟΥΛΟΣ † 1929

Ἔτος 115ον | Δεκέμβριος 2025 | 4406

ΨΑΛΛΟΝΤΑΣ ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Κατὰ τὴν ἑορτὴ τῆς Γεννήσεως τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ ψάλλονται θεσπέσια τροπάρια καὶ ὕμνοι στὴν Ἐκκλησίᾳ μας. Ἀπὸ τὰ πολλὰ τροπάρια καὶ κανόνες ξεχωρίζουν οἱ δύο Κανόνες τῆς ἑορτῆς: ὁ πεζός, ποὺ εἶναι ποίημα τοῦ ἁγίου Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ, καὶ ὁ ἱαμβικός, ποὺ εἶναι ποίημα τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ. Οἱ κανόνες αὐτοὶ βρῖθουν (= εἶναι γεμάτοι) ἀπὸ ἀρχαῖες, ἀγνωστες λέξεις. Στὶς ἡμέρες μας ὑπάρχουν μεταφράσεις στὴ νέα ἑλληνικὴ γιὰ τὴν πληρέστερη κατανόησή τους¹.

Γιὰ τὰ θαυμάσια αὐτὰ ποιητικὰ δημιουργήματα ὁ Φῶτης Κόντογλου ἔγραφε: «Διάβαζα τ' ἀρχαῖα τροπάρια, καὶ βρισκόμουν σὲ μιὰ κατάστασι ποὺ δὲν μπορῶ νὰ τὴ μεταδώσω στὸν ἄλλον. Πρὸ πάντων ὁ ἱαμβικός Κανόνας ἔσωσε λαόν, μὲ κείνες τὶς παράξενες καὶ μυστηριώδεις λέξεις, μ' ἔκανε νὰ θαρρῶ πὼς βρίσκουμαι στὶς πρώτες μέρες τῆς δημιουργίας, ὅπως ἦταν πρωτόγονη ἡ φύση ποὺ μ' ἔζωνε, ὁ θεόρατος βράχος, ποὺ κρεμότανε ἀπάνω ἀπὸ τὴ μικρὴ ἐκκλησίᾳ, ἡ θάλασσα, τ' ἄγρια δέντρα καὶ τὰ χορτάρια, οἱ καθαρὲς πέτρες, τὰ ρημονήσια ποὺ φαινότανε πέρα στὸ πέλαγο, ὁ παγωμένος βοριάς ποὺ φυσοῦσε κ' ἔκανε νὰ φαίνονται ὅλα κατακάθαρα, τ' ἀρνιά ποὺ βελάζανε, οἱ τσομπάνηδες ντυμένοι μὲ προβιές, τ' ἄστρα ποὺ λάμπανε σὰν παγωμένες δροσοσταλίδες τῆ νύκτα! Ὅλα τὰ βλεπα μέσ' ἀπὸ τοὺς χριστουγεννιάτικους ὕμνους, μέσ' ἀπὸ τὰ ἱαμβικὰ ἐκεῖνα ἀποκαλυπτικὰ λόγια, σὰν καὶ τοῦτα: Ἄγων ἅπαντας, πρὸς σέλας ζωηφόρον Θεὸς πεφυκῶς, ἐκ πυλῶν ἀνηλίων, ἤκεις πλανήτιν, πρὸν νομῆν ἐπιστρέφων τὴν ἀνθοποιόν, ἐξ ἐρημαίων λόφων. Αὐτοὶ οἱ ἐρημαῖοι λόφοι, σὰν τὸ βουνὸ ποὺ ζοῦσα πάνω του, τί μυστικὸ ἀντίλαλο εἶχανε μέσα στὴν ψυχὴ μου! Ὡ, τί εἶναι αὐτὴ ἡ γλῶσσα! Λόγια εἶναι αὐτὰ ἢ ἀντιφεγγίσματα ἀπὸ ἕναν ἄλλον κόσμον, γεμάτων ἀπὸ τὴ μυστικὴ φωτοχυσία τῆς ἀθανασίας! ... Πὼς νὰ μεταφράσω αὐτὰ τὰ ἀμετάφραστα;».

Τὸ πρῶτο τροπάριο τῆς α' ὠδῆς, ὁ εἰρμός, τοῦ πεζοῦ Κανόνος ἀναγράφει: «Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε. Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν, ἀπαντήσατε. Χριστὸς ἐπὶ γῆς, ὑψώθητε. Ἄσατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ, καὶ ἐν εὐφροσύνῃ ἀννμνήσατε λαοί, ὅτι δεδόξασται» (Ὁ Χριστὸς γεννιέται· δοξᾶστε Τον. Ὁ Χριστὸς ἔρχεται ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς· προῦπαντήσατε Τον. Ὁ Χριστὸς κατέρχεται στὴ γῆ· ἐσεῖς ὑψωθεῖτε. Δοξολογήσατε τὸν Κύριο ὅλη ἡ γῆ καὶ μὲ βαθιὰ χαρὰ ἀννμνήσατε Τον, λαοί, γιὰ τὸ ὅτι εἶναι δοξασμένος). Ἡ ἔμπνευσις τοῦ ὑμνογράφου προέρχεται ἀπὸ ἕναν λόγο τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, τὸν ὁποῖο ἀντιγράφει σχεδὸν αὐτολεξεῖ: «Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε

Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν, ἀπαντήσατε. Χριστὸς ἐπὶ γῆς, ὑψώθητε. Ἄσατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ καί, ἴν' ἀμφοτέρω συνελθόν εἴπω, Εὐφραϊνέσθωσαν οἱ οὐρανοί, καὶ ἀγαλλιᾶσθω ἡ γῆ, διὰ τὸν ἐπουράνιον, εἶτα ἐπίγειον»².

Σὲ ἄλλο τροπάριο τῆς ἰδίας ὠδῆς ψάλλουμε: «Ἰδὼν ὁ Κτίστης ὀλλύμενον τὸν ἄνθρωπον κερσίην, ὃν ἐποίησε, κλίνας οὐρανοὺς κατέρχεται· τοῦτον δὲ ἐκ Παρθένου θείας ἀγνῆς, ὅλον οὐσιοῦται, ἀληθείᾳ σαρκωθεῖς, ὅτι δεδόξασται». Ποὺ σημαίνει: Βλέποντας ὁ Κτίστης νὰ καταστρέφεται ὁ ἄνθρωπος ποὺ εἶχε πλάσει μὲ τὰ χέρια του, λυγίζοντας τοὺς οὐρανοὺς, κατέρχεται. Καὶ προσλαμβάνει ὅλη τὴν οὐσία του, γενόμενος πραγματικὸς ἄνθρωπος μὲσω τῆς θείας καὶ ἀγνῆς Παρθένου, γιὰ τὸ ὅτι εἶναι δοξασμένος.

Ὁ Χριστὸς μας εἶναι ὁ Κτίστης, ὁ Δημιουργὸς μας. Αὐτὸς ἔπλασε μὲ τὰ χέρια του τὸν ἄνθρωπο, ὅπως περιγράφεται στὸ δευτέρω κεφάλαιο τῆς Γενέσεως. Αὐτός, ὅταν εἶδε νὰ καταστρέφεται, νὰ ὀδηγεῖται στὸν ὄλεθρο ὁ ἄνθρωπος, λόγῳ τῆς ἁμαρτίας του, τότε κατῆλθε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ, ἔλαβε τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἐκτὸς τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἔγινε πλήρης καὶ τέλειος ἄνθρωπος, γιὰ νὰ σώσει τὸν ἄνθρωπο. Αὐτὸ τὸ γεγονός ἐορτάζουμε κάθε Χριστοῦγεννα:

Ὁ Χριστὸς μας εἶναι ὁ Κτίστης, ὁ Δημιουργὸς μας. Αὐτὸς ἔπλασε μὲ τὰ χέρια του τὸν ἄνθρωπο, ὅπως περιγράφεται στὸ δευτέρω κεφάλαιο τῆς Γενέσεως.

τὴν κάθοδο τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς μὲ τὴν ἐνσάρκωσις ἢ ἐνανθρώπησίν Του. Στὴ λαογραφικὴ μας παράδοσι, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ὕμνους τῆς Ἐκκλησίας, ἔχουμε καὶ πολλὰ παραδοσιακά-δημοτικὰ κάλαντα, τὰ ὁποῖα δημιουργήθηκαν κατὰ τὸποῦς μὲ σκοπὸ νὰ προετοιμάσουν τοὺς χριστιανοὺς νὰ ἐορτάσουν συναγμένοι στοὺς ναοὺς τῆ γέννησι τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Μελετώντας τα ἀνακαλύπτουμε τὴ σοφία καὶ τὸν πλοῦτο τῶν νοημάτων αὐτῶν τῶν δημιουργημάτων τῆς λαϊκῆς εὐσεβείας. Γι' αὐτὸ καὶ μέχρι τὶς ἡμέρες μας διατηροῦνται καὶ ψάλλονται.

Τὸ γεγονός τῆς θείας Ἐνανθρωπήσεως μᾶς ὠθεῖ, μεγάλους καὶ μικροὺς, νὰ ἀναφωνήσουμε: «αἰνέσω Κύριον ἐν τῇ ζωῇ μου, ψαλῶ τῷ Θεῷ μου ἕως ὑπάρχω» (Ψαλμ. 145: 3)! Γι' αὐτὸν τὸν λόγο οἱ ψαλμωδίες τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων ἐντυπώνονται τόσο πολὺ στὶς ψυχὰς τῶν πιστῶν.

1 Βλ. π. Ἀθανασίου Λαγουροῦ, ἐκδόσεις Τῆνος, 2017, ἀλλὰ καὶ στὸ διαδίκτυο.

2 Γρηγορίου Θεολόγου, *Εἰς τὰ Θεοφάνια, εἶπουν γενέθλια τοῦ Σωτῆρος*, Λόγος ΛΗ', α' (ΒΕΠ 60, 64).

«Ὁ Θεὸς ἐπὶ γῆς ὤφθη» (Βαροὺχ γ' 38)

Τὸν εἶδαν. Τὸν εἶδαν τὰ ἀνθρώπινα μάτια. Αὐτὰ τὰ ἀνθρώπινα ἀχόρταγα μάτια, ποὺ τρυπώνουν παντοῦ, ποὺ ἐρευνοῦν τὰ φαινόμενα, ποὺ ψάχνουν πίσω ἀπὸ τὰ φαινόμενα.

Τὸν εἶδαν νὰ περπατᾷ στοὺς δρόμους μας, νὰ διασχίζη τὰ χωράφια μας ἀνοίγοντας δίοδο ἀνάμεσα στὰ στάχυα. Τὸν παρακολούθησαν νὰ δουλεύη προσεκτικὰ καὶ ἐπίμονα, νὰ διδάσκη τὰ πλήθη, νὰ κάθεται κουρασμένος δίπλα στὸ πηγάδι, νὰ πίνη τὸ δροσερὸ νερὸ τῆς πηγῆς.

Τὰ ἀνθρώπινα μάτια μας, τὰ σάρκινα, εἶδαν τὸ Θεό. Τὸν πραγματικὸ. Τὸν ἀληθινό. Τὸν μόνο. Τὸν ζῶντα Θεό. Τὸν Παντοκράτορα καὶ βασιλεύοντα.

Τὸν εἶδαν, γιατί' Ἐκεῖνος θέλησε νὰ φανερωθῆ. Ἐκεῖνος «ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη» (Βαροὺχ γ' 38), ὅπως τὸ εἶπε ὁ προφήτης. Ἐσαρκώθη ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου. Γεννήθηκε στὴ Βηθλεέμ. Παρουσιάσθηκε, ἀποκαλύφθηκε στοὺς ἀνθρώπους. Ὁ Θεὸς «ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνανέστράφη». Ὁ Θεός, ὁ αἰώνιος καὶ ἄναρχος, στὸ πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐμφανίσθηκε στὸν κόσμον μας, συνανέστράφη τοὺς ἀνθρώπους. Τοὺς ἀνθρώπους μὲ σάρκα καὶ ὀστά, ὅπως ἐμεῖς. Τὸ καταπληκτικὸ αὐτὸ γεγονός ἀρχισε μὲ τὰ Χριστούγεννα. Τὰ πρῶτα Χριστούγεννα τοῦ κόσμου.

«Ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη». Παρουσιάσθηκε καὶ ἔζησε ἀνάμεσά μας. Ὁ Θεός!

Τί δὲν ἔχουν δεῖ τὰ ἀνθρώπινα μάτια! Τί δὲν βλέπουν τὰ μάτια μας! Τὴν ἀσχήμια καὶ τὴν ὀμορφιά τῆς ζωῆς. Τὴν ἁμαρτία καὶ τὴν ἀγιότητα. Τὴν ἀγνότητα καὶ τὴ διαφθορά. Τὸν θάνατο καὶ τὴ ζωὴ. Πόσες φορές δὲν τὰ θαμπώνει ἡ λάμψις τῆς χαρᾶς. Καὶ πόσες ἄλλες δὲν σκεπάσθηκαν μὲ τὰ δάκρυα τῆς θλίψεως. Ὅμως αὐτὰ τὰ ἴδια μάτια εἶδαν καὶ τὸ Θεό. Δὲν ἔχει σημασία ἂν δὲν ἦταν τὰ δικά σου ἢ τὰ δικά μου, ἀδελφέ μου. Τί σημασία ἔχω ἐγὼ ἢ ἐσύ - συγχώρησέ με ποὺ τὸ λέω ἔτσι. Σημασία ἔχει τὸ γεγονός ὅτι πολλὰ ἀνθρώπινα μάτια, ἀπαράλλακτα σὰν τὰ δικά σου καὶ τὰ δικά μου, εἶδαν τὸν Θεό, ποὺ ἦλθε στὴ γῆ, ἀνάμεσά μας. Τὸν εἶδαν. Κι' ἐπάνω τους χαράχθηκε ἡ εἰκόνα του. Ἡ σφραγίδα τῆς παρουσίας του. Μέσα στὰ κύτταρα τῶν ἀνθρωπίνων ματιῶν ἐναποτέθηκε ἡ ἀνάμνησις ἀπὸ τὴ θέα τοῦ Θεοῦ. Ἴσως μακρυνὴ καὶ θαμπή, πάντως ἀληθινή.

Ἡ ἀνάμνησις ἀπὸ τὴ θέα τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἦλθε στὴ γῆ, ζῆ ἀκόμη στὰ μάτια τῶν ἀνθρώπων, στὰ δικά μου, στὰ δικά σου, στοῦ παιδιοῦ σου. Ἴσως γι' αὐτό, παρὰ τὴν κακία μας, τὴν ἁμαρτωλότητά μας, τὴν

πονηριά μας, τὰ μάτια μας ἐξακολουθοῦν νὰ διψοῦν τὴν ἀγνότητα, τὴν ἄσπιλη ὠραιότητα, τὴς ἐνσαρκώσεως καὶ τὴς ἀπτῆς μορφῆς τῆς ἀληθινῆς ἀγάπης. Ἴσως γι' αὐτό τὰ μάτια μας μποροῦν ἀκόμη νὰ θαυμάζουν, νὰ δακρῦζουν, ν' ἀνοίγουν ἐκστατικὰ ἐμπρὸς στὴς μορφῆς τῶν ἀγίων, αὐτῶν ποὺ προσπάθησαν νὰ μιμηθοῦν στὴ ζωὴ τους τὸν σαρκωθέντα Θεό.

Ἀπὸ τὴ νύχτα τῆς Γεννήσεως τοῦ Κυρίου, ἀπὸ τὴ στιγμή ποὺ ὁ Θεός «ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη», τὸ ἀνθρώπινο βλέμμα ἄλλαξε. Τὸ πλάσμα εἶδε τὸν Θεό. Κι' ἀπὸ τότε τὸ βλέμμα αὐτὸ δὲν θὰ χορτάζη, δὲν θὰ χαρῆ, παρὰ μόνο ὅσες φορές μπορέσει νὰ δῆ κάτι ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ Κυρίου. Ὅπου ἄλλοῦ ἀκουμπήσουν τὰ μάτια μας, θὰ μείνουν νηστικά, διψασμένα, ἀνικανοποίητα.

Θ' ἀναγαλλιάση ἡ ψυχὴ μας τώρα τὰ Χριστούγεννα, θὰ δοῦμε καὶ πάλι τὸν Αἰώνιο Θεὸ ἐν ἀνθρώπου μορφῇ, ἐν δούλου μορφῇ, βρέφος στὴ φάτνη τῆς Βηθλεέμ, θὰ χαρῆ ἡ ψυχὴ μας, ὅχι τόσο γιατί θὰ ἀντικρύσῃ ἓνα ἀπέραντα ἐξάισιο θέαμα, ἀλλὰ γιατί τ' ἀνθρώπινα μάτια μας βλέποντας τὴν εἰκόνα τῆς Γεννήσεως θὰ θυμηθοῦν. Θὰ θυμηθοῦν αὐτὸ ποὺ εἶδαν, αὐτὸν ποὺ εἶδαν, τὸν Θεὸν ὁ ὁποῖος «ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη».

Ὅμως, ἀδελφέ μου, τὰ μάτια μας δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ θυμηθοῦν. Πρέπει νὰ καθαρισθοῦν, νὰ πλυθοῦν, νὰ νηστεύσων. Οἱ πονηροὶ μας ὀφθαλμοὶ εἶναι καιρὸς νὰ στραφοῦν ἄλλοῦ καὶ ν' ἀφήσουν τὴ ματαιότητα. Πῶς μπορεῖ νὰ συνυπάρξῃ ἡ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν εἰκόνα τῆς φθορᾶς, τῆς ἁμαρτίας; Ὅταν τὸ βλέμμα μας περιτριγυρίζῃ καὶ μαζεῦῃ ἀχόρταγα κάθε εἶδους σκουπίδι καὶ ἀθλιότητα, ὅταν τρέχη λαίμαργα στοὺς δρόμους τῆς ματαιότητος, πῶς νὰ διατηρήσῃ καθαρὴ τὴν ἀνάμνησις ἀπὸ τὴ θέα τοῦ Θεοῦ; Σὲ μιὰ τέτοια κατάστασι, θ' ἀκοῦμε ἀπὸ τὸν Προφήτη ὅτι «ὁ Θεὸς ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη», ὅτι τὸν εἶδαν ἄνθρωποι σὰν κι' ἐμᾶς, κι' αὐτὸ θὰ μᾶς φαίνεται τόσο μακρυνό, τόσο ξένο...

Ἦλθες στὴ γῆ μας, Κύριε. Παρουσιάσθηκαν ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους. Σὲ εἶδαν χιλιάδες ἀνθρώπινα μάτια. Εὐχαριστοῦμε, εὐχαριστοῦμε ἀπέραντα γι' αὐτό. Καὶ μόνο γι' αὐτό, ἂν μᾶς εἶχες δώσει τὰ μάτια, θὰ ἦταν ἀρκετό. Τί μεγαλύτερο, τί ὠραιότερο γιὰ τοὺς ἀνθρώπινους ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τὸ νὰ δοῦν Ἐσένα;

Σὲ ἱκετεύουμε, Κύριε, χάρισέ μας καὶ σήμερα τὴ δυνατότητα νὰ σὲ βλέπουμε. Δεῖξον ἡμῖν τὸ πρόσωπόν σου, Κύριε...

Ἀναδημοσίευση ἀπὸ Ζωὴ ἔτους 1963, σ. 383.

ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΟ 2026

Τὸ Ἐορτολόγιο τοῦ 2026 εἶναι ἀφιερωμένο στὸ αἷτημα τῆς αὐτογνωσίας, ποὺ εἶναι τὸ θεμέλιο κάθε ἀρετῆς καὶ τῆς κατὰ Χριστὸν πορείας τοῦ ἀνθρώπου.

Τιμὴ 1,00 €

Ἡ ἀνισοκατανομή τῶν χαρισμάτων

Εἶδαμε σὲ προηγούμενο τεύχος τὴν ἔννοια καὶ τὰ εἶδη τῶν χαρισμάτων (φυσικὰ καὶ ἐκκλησιαστικά). Γεννᾶται, ὅμως, ἓνα ἐρώτημα: «γιατί δὲν ἔχουν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τὰ ἴδια χαρίσματα; Γιατί κάποιος ἔχει τὸ ἓνα χάρισμα καὶ κάποιος ἄλλος κάποιο διαφορετικό;». Καὶ οἱ ἀπορίες αὐτὲς πολλὰς φορὲς γεννοῦν μέσα μας τὴ ζήλια καὶ ἐνίοτε τὸν φθόνο γιὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι ἔχουν περισσότερα καὶ «καλύτερα» χαρίσματα ἀπὸ ἡμᾶς. Καὶ συχνά, προσέχοντας καὶ ζηλεύοντας τὰ χαρίσματα τῶν ἄλλων, δὲν συνειδητοποιοῦμε οὔτε ἀξιοποιοῦμε αὐτὰ ποὺ ἔχουν δοθεῖ σὲ ἡμᾶς.

Ὁ προβληματισμὸς αὐτὸς ὑπῆρχε καὶ στὴν πρώτη Ἐκκλησία τῆς Κορίνθου, καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀναγκάσθηκε νὰ ἀσχοληθεῖ μὲ τὴν ἀπορία αὐτή. Ἡ Ἐκκλησία, διδάσκει ὁ ἅγιος Ἀπόστολος, ὁμοιάζει μὲ τὸ ἀνθρώπινο σῶμα· σὲ αὐτὸ χρειάζονται πολλὰ καὶ διαφορετικὰ μεταξὺ τους ὄργανα καὶ μέλη. Ὅλα, ὅμως, ἀνήκουν στὸ ἴδιο σῶμα καὶ ἔχουν τὴν ἴδια ἀξία μεταξὺ τους, ἂν καὶ ἐπιτελοῦν διαφορετικὲς λειτουργίες. Δὲν μπορεῖ νὰ λειτουργήσει σωστὰ ἓνα ἀνθρώπινο σῶμα, ἐὰν δὲν ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ διαφορετικὰ μέλη καὶ ὄργανά του. Κατὰ συνέπεια, ἡ ἀπάντηση στὸ προαναφερθὲν ἐρώτημα εἶναι ὅτι ἡ ἀνισότητά στα χαρίσματα ὑπάρχει γιὰ νὰ λειτουργεῖ τὸ Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, γιατί ὅλοι μὲ τὰ ἰδιαίτερα χαρίσματα τοὺς συμβάλλουν στὴν ὀρθὴ λειτουργία τοῦ συνόλου. Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὰ φυσικὰ χαρίσματα· ἐὰν ὅλοι εἶχαμε τὰ ἴδια χαρίσματα, δὲν θὰ εἶχαμε ἀνάγκη ὁ ἓνας τὸν ἄλλο, καὶ συνεπῶς δὲν θὰ συγκροτοῦνταν ἡ ἀνθρώπινη κοινωμία. Ἡ κοινωμία συγκροτεῖται, ἐπειδὴ ὁ καθένας μας ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τὴν παρουσία τοῦ ἄλλου, ἀφοῦ ὁ ἄλλος ἔχει κάποιο χάρισμα ποὺ δὲν ἔχω ἐγώ. Ἡ συγκρότηση καὶ ἡ ὁμαλὴ λειτουργία τῆς κοινωμίας προϋποθέτει ὅτι τὰ ἐπὶ μέρους μέλη αὐτῆς θὰ ἔχουν διαφορετικὰ καὶ συμπληρωματικὰ χαρίσματα. Ἐὰν ὅλοι μας εἶχαμε τὰ ἴδια χαρίσματα, κανεὶς δὲν θὰ εἶχε τὴν ἀνάγκη τοῦ ἄλλου.

Παραθέτουμε τὸ θεόπνευστο κείμενο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἐν ἔστιν καὶ μέλη πολλὰ ἔχει, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος πολλὰ ὄντα ἐν ἑστί σῶμα, οὕτως καὶ ὁ Χριστός· καὶ γὰρ ἐν ἐνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες εἴτε δοῦλοι εἴτε ἐλεύθεροι, καὶ πάντες ἐν πνεύμα ἐποτίσθημεν. Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἐν μέλος ἀλλὰ πολλά. Ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς· ὅτι οὐκ εἰμὶ χεῖρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς· ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὄσφρησις; νυνὶ δὲ ὁ Θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἐν ἑκαστον

αὐτῶν ἐν τῷ σώματι καθὼς ἠθέλησεν. Εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἐν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; Νῦν δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἐν δὲ σῶμα. Οὐ δύναται δὲ ὁ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρὶ· χρειάν σου οὐκ ἔχω, ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσίν· χρειάν ὑμῶν οὐκ ἔχω· ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖά ἐστιν, καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν, καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει, τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρειάν ἔχει. Ἄλλ' ὁ Θεὸς συνεκέρασεν τὸ σῶμα τῷ ὑστερουμένῳ περισσοτέραν δούς τιμὴν, ἵνα μὴ ἦ σκίσμα ἐν τῷ σώματι ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσιν τὰ μέλη. Καὶ εἴτε πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται ἐν μέλος, συγκαίρει πάντα τὰ μέλη. Ὑμεῖς δὲ ἔστε σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους» (Α΄ Κορ. 12: 12-27).

Ἡ ἀνισοκατανομή τῶν χαρισμάτων, ὅπως καὶ ἡ ἀνομοιότητα τῶν διαφόρων μελῶν τοῦ σώματος, ἔγινε ἐπειδὴ ὁ Θεὸς τὴ δημιουργεῖ: «Ὁ Θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἐν ἑκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι καθὼς ἠθέλησεν». Σὲ προηγούμενο στίχο ὁ Ἀπόστολος Παῦλος σημειώνει ὅτι ἡ ἀνισότητά στὴν κατανομή τῶν χαρισμάτων δίδεται ἀπὸ τὸν Θεὸ πρὸς τὸ συμφέρον: «ἐκάστω δὲ δίδοται ἢ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον» (12: 7). Ἡ λέξη συμφέρον ἀναφέρεται καὶ στὸ συμφέρον ἐκάστου μέλους, ἀλλὰ καὶ στὸ συμφέρον τοῦ συνόλου, δηλαδὴ τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας ἢ τοῦ σώματος τῆς Κοινωνίας. Τὰ χαρίσματα διαφοροποιοῦνται, μὲ σκοπὸ νὰ λειτουργοῦν ὀρθῶς ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Κοινωνία, μὲ γνώμονα, ὅμως, καὶ τὸ συμφέρον ἐνὸς ἐκάστου χαρισματοῦχου. Εἶναι πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ συγκεκριμένου ἀνθρώπου ἢ κατοχῆ τοῦ ἰδιαίτερου αὐτοῦ χαρίσματος. Γι' αὐτὸ τοῦ δίνεται ἀπὸ τὸν Θεὸ τὸ συγκεκριμένο καὶ ὄχι κάποιο ἄλλο. Αὐτὸ βεβαίως προϋποθέτει ὅτι ὁ ἄνθρωπος πιστεύει στὴ θεία Πρόνοια καὶ διαβλέπει τὴν σκοπιμότητα στὴν ὑπαρξὴ τῶν πολλῶν καὶ διαφορετικῶν χαρισμάτων.

Τὰ πολλὰ ἢ τὰ ὀλίγα χαρίσματα δίνονται στοὺς ἀνθρώπους γιὰ τὸ διπλὸ αὐτὸ συμφέρον: πρῶτα γιὰ τὸ προσωπικὸ τους συμφέρον, δηλαδὴ ὅτι ἡ ἀπόκτηση καὶ ἡ ἀξιοποίηση τῶν συγκεκριμένων χαρισμάτων εἶναι πρὸς τὸ πνευματικὸ καὶ αἰώνιο συμφέρον τοῦ συγκεκριμένου ἀνθρώπου, καὶ δεύτερον, μὲ τὴν ποικιλία τῶν χαρισμάτων συγκροτεῖται καὶ λειτουργεῖ καλύτερα καὶ ὁμαλότερα καὶ τὸ σύνολο τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ σύνολο τῆς Κοινωνίας.

Ἡ ἀνισοκατανομή δὲν συνεπάγεται, ὅπως διατείνονται κάποιες ἰδεολογίες, ταξικές-κοινωνικές ἀνισότητες, γιατί σὲ ὅλους δίδονται χαρίσματα (ὅλοι εἶναι χαρισματοῦχοι) καὶ ὅλοι εἶναι ἐξ ἴσου ἀναγκαῖοι γιὰ τὴ λειτουργία τοῦ συνόλου.

«Ἦτε ποτὲ σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν Κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε· -ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ Πνεύματος ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ· δοκιμάζοντες τί ἐστὶν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ. Καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε· τὰ γὰρ κρυφῆ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν αἰσχρὸν ἐστὶ καὶ λέγειν· τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦνται· πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστὶ. Διὸ λέγει· ἔγειρε ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν

ΚΥΡΙΑΚΗ 7 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ Ι' ΛΟΥΚΑ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Ἐφεσ. ε' 8-19
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Λουκ. ιγ' 10-17

νεκρῶν, καὶ ἐπιφαύσει σοὶ ὁ Χριστός. Βλέπετε οὖν πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ' ὡς σοφοί, ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι

πονηραὶ εἰσι. Διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνιέντες τί τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου. Καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν Πνεύματι, λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ἄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ».

ΦΩΤΑ ΑΝΑΜΜΕΝΑ

«Ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε».

ΟΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ τῆς Ἐφέσου ζοῦσαν κάποτε στὸ σκοτάδι τῆς εἰδωλολατρίας, στὸ σκοτάδι τῆς ἀμαρτίας καὶ διαφθορᾶς. Πέρασε ὅμως ἀπὸ ἐκεῖ ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὁ μέγας λαμπαδηφόρος τοῦ Πνεύματος. Αὐτὸς ποῦ, ἀπὸ τῆ στιγμῆ ποῦ λούσθηκε στὸ ὑπερκόσμιο φῶς τῆς Δαμασκοῦ, δὲν μποροῦσε νὰ ὑποφέρει νὰ ζοῦν οἱ ἄλλοι στὸ σκοτάδι. Καὶ γι' αὐτὸ προσπάθησε νὰ μεταλαμπαδεύσει τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου σ' ὀλόκληρο τὸν τότε γνωστὸ κόσμο. Κι ἔφτασε καὶ στὴν Ἐφεσο. Κι ἀκτινοβόλησε κι ἐκεῖ τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ. Καὶ φωτίσθηκαν ψυχὲς καὶ πίστεψαν στὸν Κύριο. Κι ἀποτέλεσαν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἐφέσου. Σ' αὐτοὺς ἔστειλε ἀργότερα τὴν πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολή του. Κι ἀνάμεσα στὰ ἄλλα τοὺς γράφει: «Ἦτε ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν Κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε».

καὶ ἀντιπνευματικές, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ δικές του. Δὲν ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὸ πληθωρικὸ κακὸ ποῦ κυκλοφορεῖ γύρω του. Μὲ τὴν ἀγάπη του ὅμως γίνεται ἓνα μικρὸ φωτάκι μέσα στὸ σκοτάδι τῆς ἄγνοιας καὶ τῆς ἀποστασίας. Εἶναι κι αὐτὸς φῶς, γιὰτὶ ἀγαπᾷ πάνω ἀπ' ὅλα τὸν Θεὸ τῆς ἀγάπης καὶ τὶς εἰκόνες Του, τοὺς συνανθρώπους του δηλαδὴ.

Γ) Τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ

Τὸ δεύτερο χαρακτηριστικὸ τοῦ φωτεινοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὅτι γνωρίζει ποῖο εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

«Μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνιέντες τί τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου», τονίζει ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Ξέρει τί θέλει

σὲ κάθε περίστασις ὁ Θεός. Καὶ ὄχι ἀπλῶς ξέρει, ἀλλὰ καὶ ἀγωνίζεται νὰ ἐφαρμόσει τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἔνα τὸν ἐνδιαφέρει βασικά: Πῶς νὰ ἀρέσει στὸν Θεὸ, πῶς νὰ εἶναι εὐάρεστος στὸν Κύριό του. «Δοκιμάζοντες τί ἐστὶν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ».

Ὁ φωτεινὸς πιστὸς δὲν νοιάζεται γιὰ τὸ τί θὰ πεῖ ὁ κόσμος. Ὁ κόσμος ὁ ἄθεος καὶ ἀντίθεος, ποῦ ἐπιμένει νὰ ζεῖ στὴν ἀμαρτία. Δὲν νοιάζεται γιὰ τὸ τί λέει ἢ «μόδα», ἢ θεὰ αὐτῆ τῆς ἐποχῆς μας, ποῦ ξετρελαίνει πλήθη ἀνθρώπων καὶ στὰ προστάγματά της ὑπακούουν τυφλά. Ὁ φωτεινὸς πιστὸς ἐνδιαφέρεται γιὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ ἀγωνίζεται νὰ ἀρέσει στὸν Θεό.

Ἀναφέραμε στὴν ἀρχὴ πῶς οἱ Χριστιανοὶ τῆς Ἐφέσου ἦταν κάποτε σκοτάδι, μὰ ἔγιναν φῶς. Τοῦτο δὲν ἰσχύει δυστυχῶς γιὰ πολλοὺς ἀπὸ μᾶς, ποῦ διακηρύτουμε ὅτι πιστεύουμε στὸν Θεό, ὅτι εἴμαστε ζωντανὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ ἐξακολουθοῦμε νὰ ζοῦμε στὸ σκοτάδι. Ὁμως ὁ ἀπόστολος Παῦλος μᾶς τονίζει:

«Ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε». Ἀπῆστε τὸ σκοτάδι. Ἐλάτε στὸ φῶς. Ζῆστε ὡς «παιδιὰ τοῦ φωτός». Φωτεινὴ ἢ σκέψη σας, ἢ καρδιά σας φωτεινὴ. Τὸ θεῖο Φῶς, τὸ Φῶς τοῦ Θεοῦ, νὰ λούζει τὴν πορεία τῆς ζωῆς σας. Καὶ ἐμεῖς νὰ ἀγωνιζόμαστε νὰ εἴμαστε φωτεινοὶ στὸ σπῆτι, στὴ δουλειά μας, παντοῦ, καὶ τὸ θεῖο Φῶς, τῆς ἀλήθειας τὸ Φῶς, νὰ σκορπᾶμε.

Α) Οἱ ἀληθινοὶ πιστοὶ εἶναι φῶς.

Οἱ ἀληθινοὶ πιστοί, οἱ ἀγωνιστὲς τοῦ καλοῦ τῆ λεγεῶνα, εἶναι φῶς, ζοῦν στὸ φῶς, πιστεύουν στὸ φῶς. Τὸ ἴδιο εἶναι νὰ βαδίζεις τὴ νύχτα στὸ πηχτὸ σκοτάδι καὶ νὰ πηγαίνεις στὸ ἄγνωστο, καὶ τὸ ἴδιο νὰ πορεύεσαι τὴν ἡμέρα καὶ νὰ ἔχεις τὸν δρόμο σου ἀνοιχτὸ καὶ νὰ ξέρεις ποῦ πηγαίνεις, ποῖο εἶναι τὸ τέρμα σου; Οἱ Χριστιανοὶ βαδίζουν στὸν συγκεκριμένο δρόμο τους τὴν ἡμέρα. Εἶναι «παιδιὰ τῆς ἡμέρας, φωτεινά». Ξέρουν πρὸς τὰ ποῦ πᾶνε. Ποιὸς εἶναι ὁ προορισμὸς τους. Ποιὸ εἶναι τὸ τέρμα τῆς ζωῆς τους. Καὶ κατευθύνονται πρὸς τὴν αἰωνιότητα. Ποιὸς ὅμως εἶναι ὁ ἀληθινός, ὁ φωτεινὸς Χριστιανός; Ἄς δοῦμε δυὸ χαρακτηριστικὰ του.

Β) Μακριὰ ἀπὸ τὸν κόσμο

Ὁ φωτεινὸς Χριστιανὸς ἀγαπᾷ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ μισεῖ τὸν κόσμον τῆς ἀμαρτίας, τὰ ἔργα καὶ τὶς ἰδέες τοῦ μακρὰν τοῦ Θεοῦ κόσμου. «Μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε», τονίζει ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Τὰ θεάματα τοῦ κόσμου, τὰ αἰσχρὰ καὶ ἀμαρτωλά, δὲν θὰ εἶναι καὶ δικὰ του θεάματα. Οἱ ἰδέες τοῦ κόσμου, οἱ ὑλιστικὲς

«Όταν ὁ Χριστὸς φανερωθῆ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ. **Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς,**

πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακῆν, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἧτις ἐστὶν εἰδωλολατρία, δι' ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας, ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζήτε ἐν αὐτοῖς· νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ

ΚΥΡΙΑΚΗ 14 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ ΙΑ΄ ΛΟΥΚΑ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Κολ. γ΄ 4-11

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Λουκ. ιδ΄ 16-24, Ματθ. κβ΄ 14

πάντα, ὀργὴν, θυμὸν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν· μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον

σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν, ὅπου οὐκ ἔστι Ἑλληνας καὶ Ἰουδαίους, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πατρὶ Χριστῷ».

ΠΡΟΣΕΞΕ ΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΚΑΤΑΙΓΙΔΑ

«Απόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργὴν, θυμὸν...»

Γιὰ τὸ πάθος τῆς ὀργῆς καὶ τοῦ θυμοῦ, ποὺ εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ ἑπτὰ θανάσιμα ἁμαρτήματα, μᾶς μιλάει σήμερα ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Καὶ μᾶς προστάζει νὰ ἀποθέσουμε τὸ πάθος αὐτό.

Τί εἶναι ἡ ὀργὴ καὶ ὁ θυμὸς; Ψυχικὴ καταίγδα, ποὺ δημιουργεῖ φοβερὴ τρικυμία στὴν ψυχὴ. Ἔτσι χαρακτηρίζει ὁ Μέγας Βασίλειος τὸ πάθος αὐτὸ στὸν λόγο του «Κατὰ ὀργισμένων».

«Ἡ πύρωση τοῦ θυμοῦ εἶναι ἡδονὴ ποὺ τυραννεῖ τὴν ψυχὴ καὶ τὴν ταράζει καὶ τὴν ἀναστατώνει καὶ τὴν κάνει ἄνω κάτω», γράφει χαρακτηριστικὰ ὁ ἱερός Χρυσόστομος. Καὶ προσθέτει: «Ὁδηγεῖ τὴν ψυχὴ πολὺν εὐκόλα στὴν ἀπελπισία καὶ τὴν ἀπόγνωση. Δημιουργεῖ ἔχθρες καὶ μίση φοβερά. Καὶ ἄλλα πολλὰ κακὰ φέρνει στὴν ψυχὴ καὶ φτιάχνει μιὰ κατάσταση ἀφόρητη, ποὺ συνιστᾷ ἄνθρωπο ὄχι λογικὸ καὶ σοβαρό, ἀλλὰ ἄφρονα καὶ ἐλαφρό». Ὁ λογικὸς ἄνθρωπος μὲ τὴν ὀργὴν καὶ τὸ θυμὸ ἐξαγριώνεται καὶ γίνεται χειρότερος καὶ κατώτερος ἀπὸ τὰ ἄλογα ζῶα.

Γι' αὐτὸ πολὺ πετυχημένα σημειώνει ὁ π. Εὐσέβιος Ματθόπουλος στὸν Προορισμὸ τοῦ ἀνθρώπου (σελ. 245): «Ὁ θυμὸς καὶ ἡ ὀργὴ εἶναι πάθος ὀλεθριώτατο καὶ τὰ μέγιστα ἐπιζήμιο... Φέρει σκοτισμὸ καὶ σύγχυση στὴ διάνοια. Ἐνεκα τούτου δὲν ἀφήνει τὸν ἄνθρωπο νὰ συλλογίζεται καὶ νὰ κρίνῃ μὲ δικαιοσύνη καὶ ἀλήθεια, οὔτε νὰ κἀνῃ ἔργο δίκαιο καὶ ἀρεστὸ στὸν Θεό... Οἱ θυμῶδεις εἶναι δυστυχεῖς μὲ τὸν ἑαυτό τους, προκαλοῦν βάσανα καὶ τυραννία καὶ στοὺς ἄλλους ἀνθρώπους... Καὶ τὸ φοβερώτατο εἶναι ὅτι ἀποκλείονται τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν: "οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν" (Γαλ. ε΄ 18-21)».

Πῶς ὅμως θὰ καταπολεμήσουμε τὸ φοβερὸ αὐτὸ πάθος; Καὶ ἀπαντᾷ ὁ π. Εὐσέβιος: «Ἐν πρώτοις νὰ συλλογίζεται ὁ ἄνθρωπος ὅτι κάθε γενικὰ ἀδικία ἐκ μέρους τῶν ἄλλων, εἴτε περιφρόνηση, εἴτε κακολογία, εἴτε ὕβρις, εἴτε συκοφαντία, εἴτε ὅποιαδήποτε ζημιὰ,

ὄλα αὐτά... δὲν μποροῦν νὰ τὸν βλάψουν οὐσιαστικὰ» (σελ. 246). Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος σ' ἓνα τοῦ ὑπέροχο λόγο ὑποστηρίζει μὲ ἐπιχειρήματα ὅτι δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ βλάψῃ ἐκεῖνον ποὺ δὲν ἀδικεῖ τὸν ἑαυτό του. Πράγματι, δὲν μποροῦν νὰ σὲ βλάψουν στὴν ψυχὴ σου, ἀδελφέ μου,

οἱ κακολογίες, οἱ συκοφαντίες καὶ ὄλα αὐτὰ ποὺ σὲ κάνουν νὰ θυμῶνεις, ἂν τὰ ἀντιμετωπίζεις σωστά, ὅπως ὁ Κύριός μας.

Ἀκόμα, νὰ σκεπτόμαστε πῶς ὁ θυμὸς δὲν εἶναι δύναμη, ἀλλὰ ἀδυναμία ποὺ μᾶς ἐκθέτει στοὺς ἄλλους. Εἶναι πάθος ποὺ μᾶς ἐξευτελίζει. Πόσες μάνες καὶ πόσοι πατέρες δὲν ἔπασαν στὰ μάτια καὶ στὴ συνείδηση τῶν παιδιῶν τους ἀπὸ τὸ φοβερὸ αὐτὸ πάθος; Ποιὰ ἐκτίμηση μπορεῖ νὰ ἔχει ἀπὸ τὸ παιδί της μιὰ μάνα ποὺ κατακόκκινη στὸ πρόσωπο καὶ ἑξαλλη ἀπὸ τὸν θυμὸ της κραυγάζει, χτυπάει ἄδικα καὶ καταριέται;

Ὁ Μέγας Βασίλειος μᾶς συνιστᾷ νὰ ἀσκηθοῦμε στὴν ταπεινοφροσύνη, ποὺ ὁ Κύριος μᾶς δίδαξε καὶ μὲ λόγια καὶ μὲ ἔργα. Ἐκεῖνος ἔπλυνε τὰ πόδια τῶν μαθητῶν Του καὶ μᾶς εἶπε: «Εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος» (Μάρκ. θ΄ 35). Φάρμακο εἶναι ἡ ταπεινοφροσύνη καὶ γιὰ τὸν θυμὸ.

Νὰ θυμώμαστε ὅτι ὁ θυμὸς δὲν διορθώνει κανένα κακό, ἀλλὰ ἡ ταπείνωση, ἡ πραότητα καὶ ἡ ἀρετὴ θεραπεύει τὰ πάθη. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος παραγγέλλει: «Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νικά ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν» (Ρωμ. ιβ΄ 21).

Μὲ προσπάθεια καθημερινὴ καὶ ἀγῶνα καὶ πολλὴ προσευχὴ. Τὸ δένδρο τῆς ὀργῆς καὶ τοῦ θυμοῦ δὲν κόβεται μὲ μιὰ τσεκουριά. Νὰ προσευχόμαστε μὲ θέρμη, ἀτενίζοντας τὸν «πρῶτο καὶ ταπεινὸ» Ἰησοῦ. Χωρὶς τὴ δική Του χάρη δὲν μποροῦμε τίποτα νὰ κάνουμε. Μὲ τὴ δική Του παντοδύναμη χάρη, θὰ λέμε μαζὶ μὲ τὸν Ἀπόστολό μας: «πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντι με Χριστῷ» (Φιλιπ. δ΄ 13).

ΔΙΑΛΟΓΟΣ με τούς ἀναγνώστες μας

Ἡ ἀειπαρθενία τῆς Θεοτόκου

Πῶς ἐρμηνεύεται ἡ φράση τοῦ εὐαγγελίου «οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτήν ἕως οὗ ἔτεκεν τὸν υἱὸν τῆς τὸν πρωτότοκον» (Ματθ. 1: 25);

Στὸ τέλος τῆς διηγήσεως γιὰ τὴν γέννηση τοῦ Κυρίου μας, ὁ εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος χρησιμοποιοῖ αὐτὴ τὴ φράση: ὁ δίκαιος Ἰωσήφ, ὁ μνηστήρας τῆς Θεοτόκου, δὲν εἶχε συζυγικὲς σχέσεις μαζί της («οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτήν») ἕως οὗ («ἕως οὗ») ἐγέννησε τὸν υἱὸ τῆς τὸν πρωτότοκο. Αὐτὴ ἡ διατύπωση ὠδήγησε τὴ σκέψη κάποιων ἀνθρώπων μήπως ὑπαινίσσεται ὁ ἱερός εὐαγγελιστὴς ὅτι ὑπῆρχαν γενετήσιες σχέσεις μετὰ τὴ γέννηση τοῦ Κυρίου, ἢ, ἐπειδὴ ἀναγράφει πρωτότοκος υἱός, μήπως ὑπῆρξαν καὶ ἄλλα τέκνα τῆς Θεοτόκου; Τὰ ἐρωτήματα βεβαίως αὐτὰ ἐκκινοῦν ἀπὸ μία ἀντίληψη ὅτι ὁ Ἰωσήφ καὶ ἡ Μαρία ἦταν ἀπλοὶ ἄνθρωποι, καὶ ὄχι ἁγιασμένα πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἐκουσίως κατέστησαν ἑαυτοὺς ὄργανα τῆς βουλῆς καὶ τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ. Δὲν εἶναι τυχαῖο ὅτι ἡ Ἐκκλησία χαρακτηρίζει ἀφ' ἑνὸς τὸν μνηστήρα Ἰωσήφ ὡς «δίκαιο», δηλαδὴ ἐνάρετο, πλήρη ἀρετῶν, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν Παναγία μας «Ἀειπάρθενο».

Ὁ ἱερός Χρυσόστομος, ἐρμηνεύοντας τὴν φράση «ἕως οὗ», ἐπισημαίνει ὅτι καὶ σὲ ἄλλα σημεῖα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἀναφέρεται αὐτὴ ἡ ἔκφραση καὶ δηλώνει τὸ ποτέ, ὄχι ἕναν χρονικὸ προσδιορισμὸ. «Τὸ ἕως λέγεται ἐδῶ, ὄχι γιὰ νὰ ὑποπτευθεῖς ὅτι μετὰ τὴ γέννηση εἶχαν συζυγικὲς σχέσεις, ἀλλὰ γιὰ νὰ μάθεις ὅτι πρὶν νὰ γεννήσει ἦταν τελειῶς ἀνέπαφη ἡ Παρθένος ... Εἶναι σύννητες στὴν Γραφὴ καὶ τὸ κάνει αὐτὸ πολλὰς φορὰς καὶ τὴν ἔκφραση ἕως τὴν χρησιμοποιεῖ, ὄχι γιὰ νὰ θέσει προσδιορισμοὺς στὸν χρόνο. Καὶ στὸ γεγονός τῆς κιβωτοῦ γράφει ὅτι δὲν ἐπέστρεψε ὁ κόρακας, μέχρις οὗ στέγνωσε ἡ γῆ, ἀν καὶ οὔτε μετὰ τὸ στέγνωμα ἐπέστρεψε [δηλαδὴ δὲν ἐπέστρεψε ποτέ]¹. Ἄλλο παράδειγμα ὑπάρχει στὸ χωρίο Β' Βασ. 6: 23, ὅπου ἀναγράφεται: «καὶ τῆ Μελχὸλ θυγατρὶ Σαοὺλ οὐκ ἐγένετο παιδίον ἕως τῆς ἡμέρας τοῦ ἀποθανεῖν αὐτήν», τὸ ὁποῖο σημαίνει ὅτι δὲν ἄλλαξε κάτι μετὰ τὸν θάνατό της, δὲν ἀπέκτησε ποτέ τέκνο².

«Διὰ πρώτην φοράν ἀπαντῶμεν τὸν ὄρον “Ἀειπάρθενος” εἰς τὸν β' Λόγον τοῦ Μ. Ἀθανασίου (+373) κατὰ Ἀρειανῶν. “Οὐκοῦν οἱ ἀρνούμενοι ἐκ τοῦ Πατρὸς εἶναι φύσει καὶ ἴδιον αὐτοῦ τῆς οὐσίας τὸν Υἱὸν ἀρνεῖσθωσαν καὶ ἀληθινὴν σάρκα ἀνθρωπίνην αὐτὸν εἰληφέναι ἐκ Μαρίας τῆς ἀειπαρθένου” (PG 26, 296β). Καὶ ἄλλαχού “καὶ αὐτὴ δὲ ἡ Κυριότοκος Μαρία καὶ ἀειπάρθενος” (PG 27, 1393c). Ὁ ὄρος ἀπαντᾷ ἀκόμη μία φορά στὴν ἐρμηνεία τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως: “ἐνανθρωπήσαντα, τούτέστιν γεννηθέντα τελειῶς ἐκ Μαρίας τῆς Ἀειπαρθένου διὰ Πνεύματος Ἁγίου” (PG 26, 1232 Α). Ὁ Μ. Ἀθανάσιος, λοιπόν, εἰσήγαγε τὸν ὄρον “Ἀειπάρθενος” εἰς τὴν γραμματείαν τῆς Ὁρθοδόξου

Καθολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἔκτοτε χρησιμοποιεῖται οὗτος συχνάκις ὑπὸ τῶν Πατέρων, καὶ διὰ τῶν μεταγενεστέρων αἰώνων, ἀν καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον οὗτοι χρησιμοποιοῦν τὸν ὄρον “Παρθένος”, ἐκφράζοντες διὰ τούτου τὸ Ἀειπάρθενο τῆς Θεοτόκου³. Στὸν Ὄρο Πίστεως τῆς Ε' Οἰκουμένης Συνόδου ἔλαβε ἡ λέξη δογματικὸ χαρακτήρα καὶ ἐπίσημη ἐπικύρωση. «Εἴ τις καταχρηστικῶς, ἀλλ' οὐ ἀληθῶς Θεοτόκον λέγει τὴν ἁγίαν ἔνδοξον ἀειπάρθενον Μαρίαν, ἢ κατὰ ἀναφοράν, ὡς ἀνθρώπου ψιλοῦ γεννηθέντος, ἀλλ' οὐχὶ τοῦ Θεοῦ Λόγου σαρκωθέντος ἐξ αὐτῆς ... ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω»⁴.

Καὶ ὁ ἱερός Δαμασκηνὸς σημειώνει: «Σωφρόνως γὰρ καὶ ὁσίως πολιτευσάμενοι [ἀναφέρεται στοὺς εὐσεβεῖς γονεῖς τῆς Θεοτόκου] τὸ τῆς παρθενίας κειμήλιον προσηγάγετε (προσφέρατε), τὴν πρὸ τόκου παρθένον καὶ ἐν τῷ τίκειν παρθένον καὶ μετὰ τόκον παρθένον, τὴν μόνην παρθένον καὶ ἀειπάρθενον, τὴν μόνην καὶ νῶ καὶ σώματι ἀειπαρθενεύουσαν»⁵.

Ὁ ὄρος «ἀειπάρθενος» χρησιμοποιεῖται συχνὰ στὴν ὑμνολογία τῆς Ἐκκλησίας (πρβλ. Θεοτοκίον Ἐσπερινοῦ Σαββάτου ἤκου βαρέως «ἡ πρὸ τόκου Παρθένος καὶ ἐν τόκῳ Παρθένος καὶ μετὰ τόκον πάλιν οὖσα Παρθένος») καὶ ἀπεικονίζεται καὶ στὴν εἰκονογραφία μετὰ τὰ τρία ἀστέρια ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ ἐπὶ τῶν δύο ὤμων τῆς Θεοτόκου, τὰ ὁποῖα συμβολίζουν τὴν παρθενία πρὸ, κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ τοκετοῦ καὶ μετὰ τὸν τοκετό.

Δυστυχῶς στὶς ἡμέρες μας γράφονται ἀπὸ θεολόγους καὶ κληρικοὺς νεοφανῆ καὶ κακόδοξα πράγματα, τὰ ὁποῖα προσβάλλουν τὴν πίστη καὶ τὸ δόγμα τῆς ἀειπαρθενίας τῆς Θεοτόκου. Ἡ παρθενία τῆς Θεοτόκου εἶναι προϋπόθεση γιὰ τὴ σωτηρία μας, γιατί, ἐὰν δὲν ἐγεννᾶτο ὁ Κύριος «ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου», δὲν θὰ ἦταν ἀμέτοχος τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος καὶ δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ μᾶς σώσει ἐκ τῆς ἁμαρτίας. Καὶ ἡ ἀειπαρθενία τῆς Θεοτόκου εἶναι ἡ συνέπεια τῆς κυοφορίας τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ. Ἀφοῦ «ὁ ἀχώρητος παντὶ ἐχωρήθη ἐν γαστρί», κατὰ συνέπεια ἡ Θεοτόκος κατέστη πεπληρωμένη καὶ πεποικιλμένη τῆς θείας δόξας καὶ δὲν διεννοεῖτο πλέον τὰ τοῦ γάμου καὶ τὰ τῶν ἡδονῶν⁶.

3 Στυλιανοῦ Παπαδοπούλου, «Ἀειπαρθενία τῆς Θεοτόκου», ΘΗΕ τόμ. Α', στ. 470.

4 Ἰωάννου Καρμίρη, *Τὰ Δογματικὰ καὶ Συμβολικὰ Μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας*, τόμ. Α' (Ἀθῆναι: 1960², x.x.), σ.194.

5 Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, *Λόγος εἰς τὸ γενέθλιον τῆς ἁγίας Θεοτόκου Μαρίας*, 5 (PG 96, 668, Schriften, Bd. V, σ. 173-174). Πρβλ. Εὐτυχίας Γιούλστη, *Ἡ Παναγία πρότυπο πνευματικῆς τελειώσεως* (Θεσσαλονίκη: Πουρναρᾶς, 2001), σ. 142-143.

6 Ἀντίκρουση αὐτῶν τῶν κακοδοξιῶν βλ. Ἰ. Κουρεμπιλέ, *Ἡδονοδοξία. Κριτικὴ στὴν μεταπατερικὴ θεώρηση τῆς Παρθενίας τῆς Θεοτόκου* (Θεσ/κπ: Ἄθ. Ἀλτιντζῆ, 2019). Ἄν. Πολυχρονιάδης, «Περὶ τῆς Θεοτόκειας Ἀειπαρθενίας», ἄρθρο προβάσιμο στὸ διαδίκτυο.

1 Ἰωάννου Χρυσοστόμου, *Εἰς Ματθαῖον*, ὁμιλία Ε' (PG 57, 58). Πρβλ. Παναγιώτου Τρεμπέλα, *Ἰπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον* (Ἀθῆναι: Σωτήρ, 1979²), σ. 39.

2 Πρβλ. Αἰκατερίνης Τσαλαμπούνη, *Ἐξηγητικά* (Θεσσαλονίκη 2013), σ. 33.

Γιατί ένανθρώπησε ο Υιός του Θεού 'Οσίου Νικοδήμου του Άγιορείτου

Ἐπειδὴ κάποιοι μορφωμένοι, μάλιστα αὐτοὶ ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ἱερὴ Θεολογία, διαβάζοντας τὸ σημεῖωμα τὸ ὁποῖο ἔχω στὸ νεοεκδοθὲν βιβλίον τοῦ Ἀοράτου Πολέμου γιὰ τὴν Κυρία Θεοτόκο ἀποροῦν ... πῶς εἶπα ὅτι ὁλος ὁ νοητὸς καὶ αἰσθητὸς κόσμος ἔγινε γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτόν, δηλαδὴ γιὰ τὴν Κυρία Θεοτόκο, καὶ πάλιν ἡ Κυρία Θεοτόκος ἔγινε γιὰ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό· ἐπειδὴ, λέγω, ἀποροῦν γιὰ αὐτὰ κάποιοι, ἀπολογοῦμαι ἐδῶ μὲ λίγα λόγια γιὰ τὴν ἐπίλυση τῆς ἀπορίας τους ...

Γιὰ τὸ δεύτερο θέμα ἀποκρίνομαι ὄχι μόνον ὅτι ὁλόκληρος ὁ κόσμος ὁ νοητὸς καὶ ὁ αἰσθητὸς ἔγινε γιὰ αὐτὸν τὸν σκοπὸ, δηλαδὴ γιὰ τὴν Κυρία Θεοτόκο καὶ ἡ Κυρία Θεοτόκος ἔγινε πάλιν γιὰ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό, καθὼς αὐτὸ διειπλῶσε καὶ φανέρωσε ὁ σοφὸς καὶ θεολογικώτατος Ἰωσήφ ὁ Βρυέννιος λέγοντας ἐπὶ λέξει τὰ ἑξῆς: «Καὶ ἵνα συνελθὼν εἶπω τὸ πᾶν τοῦ σκοποῦ, καὶ παντὸς τοῦδε τοῦ κόσμου, καὶ πάσης τῆς κτίσεως, πάντων στοιχείων, καὶ πασῶν τῶν γενεῶν, παντὸς δὲ γένους ἡμῶν, καὶ πάσης ἀνθρώπων φυλῆς, ἀπάντων αἰῶνων, καὶ πασῶν τῶν ὥρων, τὸ ἄνθος μὲν ἢ Δέσποινα Θεοτόκος, ὁ ὠραιότατος δὲ καρπὸς (λέγω δὲ κατὰ τὸ ἀνθρώπινον), ὁ Υἱὸς ἐστὶν αὐτῆς ὁ μονογενής». Ὅχι μόνον, λέγω, αὐτὸ θὰ ἀπαντήσω, ἀλλὰ κοντὰ σὲ αὐτὰ θὰ πῶ ὅτι ὁλος ὁ νοητὸς καὶ αἰσθητὸς κόσμος γιὰ αὐτὸν τὸν σκοπὸ προηγορήθη ἀπ' αἰῶνος καὶ προορίσθη. Ἀπὸ ποῦ φανερόνται αὐτὰ; Ἀπὸ αὐτὰ ποῦ θὰ πῶ κατωτέρω:

Οἱ θεῖες Γραφὲς μαρτυροῦν ὅτι τὸ Μυστήριον τῆς Ἐνσάρκου τοῦ Θεοῦ Λόγου Οἰκονομίας εἶναι ἀρχὴ ὅλων τῶν ὁδῶν τοῦ Κυρίου, ὅτι εἶναι πρῶτον πάντων τῶν κτισμάτων, καὶ ὅτι αὐτὸ προωρίσθη πρὸ τοῦ προορισμοῦ πάντων τῶν σωζομένων· τὰ δὲ χωρία τῶν Γραφῶν μὲ τὰ ὁποῖα μαρτυροῦνται αὐτὰ εἶναι τὰ ἑξῆς: τὸ «Κύριος ἔκτισέ με ἀρχὴν ὁδῶν Αὐτοῦ, εἰς ἔργα Αὐτοῦ», «πρὸ τοῦ αἰῶνος ἔθεμελίωσέ με» τὸ «Ὅς ἐστὶν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως» (καὶ πρόσθετε ὅτι δὲν εἶπε ἐδῶ ἀπλῶς κτίσεως, ἀλλὰ πάσης κτίσεως)· καὶ τὸ «Ὅς [προέγνω, καὶ] προώρισε συμμόρφους τῆς εἰκόνας τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς». Καὶ αὐτὰ μὲν προέρχονται ἀπὸ τὸν θεσπέσιον Παῦλον.

Συμφωνοῦν δὲ μὲ τὴν θεῖαν Γραφὴν καὶ πολλοὶ τῶν θείων Πατέρων· γιὰ τὴν ἑρμηνεύοντάς αὐτοὶ τὰ ἀνωτέρω ρητὰ, τὸ «Κύριος ἔκτισέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ», καὶ τὸ «Πρωτότοκος πάσης κτίσεως», λέγουσιν ὅτι ἐννοοῦνται ταῦτα γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ὄχι κατὰ τὴν θεότητα· διότι ὡς Θεός, ὁμοούσιος καὶ συναΐδιος μὲ τὸν Πατέρα, οὔτε ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, οὔτε εἶναι τὸ πρῶτον τῶν κτισμάτων, καθὼς βλασφημοῦσε ὁ Ἄρειος· ἀλλὰ ἐννοοῦνται κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, τὴν ὁποῖα δηλαδὴ πρὶν ἀπὸ κάθε ἄλλο πράγμα προεῖδε ὁ Θεὸς ἀρχὴ τῶν θείων Του αἰδίων ὀρισμῶν, πρῶτον

ἀπὸ ὅλα τὰ δημιουργήματα· οἱ Πατέρες δὲ αὐτοὶ εἶναι ὁ μέγας Ἀθανάσιος, Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας καὶ ὁ θεῖος Αὐγουστίνος ...

Ἀκούεις ὅτι ὁ Θεὸς γιὰ τοῦτο ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἑαυτοῦ, γιὰ νὰ δυνηθεῖ νὰ χωρέσει τὸ Ἀρχέτυπον διὰ τῆς Ἐνανθρωπήσεως; Γι' αὐτὸ καὶ σύνδεσμος τοῦ νοητοῦ καὶ αἰσθητοῦ κόσμου, καὶ ἀνακεφαλαίωση καὶ ἐπίλογος ὅλων τῶν κτισμάτων, ἔκτισε ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον γιὰ τοῦτο τὸν σκοπὸ, γιὰ νὰ ἐνωθεῖ μὲ ὅλα τὰ κτίσματα, ἐνούμενος μὲ τὸν ἄνθρωπον, καὶ γιὰ νὰ ἀνακεφαλαιωθοῦν ἐν τῷ Χριστῷ τὰ οὐράνια καὶ τὰ ἐπίγεια, ὅπως λέγει ὁ Παῦλος· καὶ ὁ κτίστης καὶ ἡ κτίσις νὰ γίνοντο ἕνα καθ' ὑπόστασιν, κατὰ τὸν θεοφόρον Μάξιμον ...

Ἐὰν δὲ ὁ Χριστὸς σκοπὸς λέγεται κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα γιὰ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ, τὸ δὲ τέλος ἐκάστου πράγματος πρῶτον μὲν ὑπάρχει στὴν σκέψη καὶ στὴν γνώση, καὶ ὕστερα γίνεται στὴν πράξη καὶ στὴν ἐκβαση κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην καὶ ὅλους τοὺς παλαιοὺς καὶ νεωτέρους μεταφυσικοὺς, ἄρα καὶ ὁ Χριστὸς κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἐπειδὴ εἶναι τὸ τέλος τῶν ἔργων τοῦ Θεοῦ, πρῶτον ἀπὸ ὅλα θεωρήθηκε καὶ προηγορήθη καὶ προορίσθη ἀπὸ τὸν Θεόν, καὶ ὕστερα ἔγινε μὲ τὴν ἐκβαση· ἐπειδὴ ὅλα τὰ μέσα, ἀπὸ τοῦ προϋπάρχοντος μέσα στὸν νοῦ σκοποῦ λαμβάνουν τὴν ἰδιαιτερότητά τους κατὰ τοὺς φιλοσόφους ...

Μετὰ ἀπὸ αὐτὰ ποῦ εἰπώθησαν, συνάγονται δύο καθολικὰ συμπεράσματα:

α'. ὅτι, ἐπειδὴ τὸ Μυστήριον τῆς Ἐνσάρκου Οἰκονομίας ὀνομάζεται εὐδοκία, ἤτοι προηγοῦμενο θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅπως εἶπε ἀνωτέρω ὁ μέγας τῆς Θεσσαλονίκης Γρηγόριος, τὸ δὲ προηγοῦμενο θέλημα τοῦ Θεοῦ πάλιν, κατὰ τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν, ἐξαρτᾶται ὄχι ἀπὸ ἑμᾶς, ἀλλ' ἀπὸ τὸν Θεόν καὶ ἀπὸ τὴν ἀγαθότητα Αὐτοῦ· λοιπὸν καὶ τὸ Μυστήριον τῆς Ἐνανθρωπήσεως, κατὰ τὴν οὐσίαν του, προηγοήθη καὶ προορίσθη πρὶν ἀπὸ τὴν πρόγνωση καὶ τὸν προορισμὸ ὅλων τῶν κτισμάτων· καὶ ἐν χρόνῳ ἔγινε ἀπὸ μόνῃ τὴν ἄπειρη καὶ φυσικὴ ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ.

β'. ὅτι καὶ ἡ Κυρία Θεοτόκος, ὡς αὐτὸ ποῦ θὰ γινώταν προσεχῶς καὶ ἄμεσο μέσο καὶ συναΐτιον ἀναγκαῖον αὐτοῦ τοῦ Μυστηρίου (ἡ γὰρ τοῦ Χριστοῦ σὰρξ τῆς Μαρίας ἐστὶ σὰρξ, κατὰ τὸν ἱερὸν Αὐγουστίνον), προηγοήθη καὶ προορίσθη ἀπὸ τὸν Θεόν πρὶν ἀπὸ τὰ ἄλλα κτίσματα, τὰ δὲ ἄλλα κτίσματα προορίσθησαν καὶ ἔγιναν γι' Αὐτή· ἐπειδὴ αὐτὸς εἶναι ὁ σκοπὸς τοῦ Θεοῦ ποῦ προηγοήθη, καὶ τὸ ἴδιον εἶναι νὰ ποῦμε ὁ σκοπός, γιὰ τὸν ὁποῖο ἔγιναν καὶ ὅλα τὰ ἄλλα.

Νικοδήμου Ἀγιορείτου, Συμβουλευτικὸν Ἐγχειρίδιον, ἥτοι περὶ φυλακῆς τῶν πέντε αἰσθησεων... (Βόλος: Σχοινᾶς, 1969^{ος}), σσ. 201-210, μὲ ἀπλοποίηση τῆς πρωτοτύπου γλώσσας.

«Πίστει παρώκησεν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἄλλοτριαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς· ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ Θεός.

Καὶ τί ἐτι λέγω; Ἐπιλείπει γὰρ με διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεών, Βαράκ τε καὶ Σαμφών καὶ Ἰεφθά, Δαυὶδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν, οἱ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα μαχαίρας, ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἄλλο-

ΚΥΡΙΑΚΗ 21 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ
ΠΡΟ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΟΥ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Ἐβρ. ια' 9-10, 32-40
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Ματθ. α' 1-25

τρίων· ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν,

ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν· ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πείραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς· ἐλιθάσθησαν, ἐπίρσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον, περιήλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος, ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὄπαῖς τῆς γῆς. Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν κρείττονι τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι».

Ἡ ΠΑΡΗ ΜΕ ΤΑ ΛΙΟΝΤΑΡΙΑ

«ἔφραξαν στόματα λεόντων».

Τὸ σημερινὸ ἀποστολικὸ ἀνάγνωσμα εἶναι ἀφιερωμένο σὲ ὅλους τοὺς πρὸ Χριστοῦ «δικαίους» τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Μεταξὺ αὐτῶν ἀναφέρεται καὶ ὁ προφῆτης Δανιὴλ, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὴν ὑμνολογία χαρακτηρίζεται ὡς ποιμὴν λεόντων: «Μεγάλα τὰ τῆς πίστεως κατορθώματα! ἐν τῇ πηγῇ τῆς φλογός, ὡς ἐπὶ ὕδατος ἀναπαύσεως, οἱ ἅγιοι τρεῖς παῖδες ἠγάλλοντο· καὶ ὁ Προφήτης Δανιὴλ, λεόντων ποιμὴν, ὡς προβάτων ἐδείκνυτο. Ταῖς αὐτῶν ἰκεσίαις, Χριστὲ ὁ Θεός, ἐλέησον ἡμᾶς». Στὸ ὁμώνυμο βιβλίον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἀναφέρεται ἡ ρίψη τοῦ Δανιὴλ ὡς τιμωρία σὲ ἕναν λάκκο, στὸν ὁποῖο ὑπῆρχαν πεινασμένα λιοντάρια, ἐπειδὴ παρέβη τὴν ἐντολὴν τοῦ βασιλέως Δαρείου καὶ προσευχόταν στὸν Θεὸ τῶν Ἰουδαίων. Καὶ ὡς τοῦ θαύματος, αὐτὰ τὰ ἄγρια θηρία δὲν πλησίασαν καὶ δὲν κατασπάραξαν τὸν ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ, φανερώνοντας τὴ δύναμιν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν. Γράφει τὸ ἱερὸ κείμενο: «τότε Δανιὴλ ἐρρίφη εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων, καὶ ἠνέχθη λίθος καὶ ἐτέθη εἰς τὸ στόμα τοῦ λάκκου, καὶ ἐσφραγίσαιτο ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ δακτυλίῳ ἑαυτοῦ καὶ ἐν τοῖς δακτυλίοις τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ, ὅπως μὴ ἀπ' αὐτῶν ἀρθῇ ὁ Δανιὴλ ἢ ὁ βασιλεὺς αὐτὸν ἀνασπάσῃ ἐκ τοῦ λάκκου ... τότε ὁ Θεὸς τοῦ Δανιὴλ πρόνοιαν ποιούμενος αὐτοῦ ἀπέκλεισε τὰ στόματα τῶν λεόντων, καὶ οὐ παρηνώχλησαν τῷ Δανιὴλ ... σέσωκέ με ὁ Θεὸς ἀπὸ τῶν λεόντων, καθότι δικαιοσύνη ἐν ἐμοὶ εὐρέθη ἐναντίον αὐτοῦ» (Δαν. 6: 18-19, 23). Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ χαρακτηρίζεται στὸ τροπάριον ὡς ποιμὴν ὄχι προβάτων, ἀλλὰ λεόντων. Ἡ πίστιν στὸν ἀληθινὸ Θεὸ τὸν κατέστησε ποιμένα λεόντων! Ἡ τιμωρία μὲ ἄγρια ζῶα ἦταν συνήθης καὶ κατὰ τὴν περίοδο τῶν μεγάλων διωγμῶν κατὰ τῶν χριστιανῶν ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους αὐτοκράτορες. Εἶναι γνωστὸ τὸ μαρτύριον τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου, ἐπισκόπου Ἀντιοχείας, ὁ ὁποῖος ὠδηγήθηκε δέσμιος στὴν Ρώμην καὶ μαρτύρησε στὸ Κολοσσαῖο ἀπὸ τὰ ἄγρια λιοντάρια. Σὲ πολλές, μάλιστα, ἀπεικονίσεις του στὴν εἰκονογραφία εἰκονίζεται νὰ κατασπαράσσεται ἀπὸ τὰ λιοντάρια. Στὴν περίπτωσιν αὐτῇ τὸ μαρτύριον τῶν χριστιανῶν ἱκανοποιοῦσε τὰ αἰμοδιψῆ πλήθη τῶν εἰδωλολατρῶν, τὰ ὁποῖα κατέκλυζαν τὴς ἀρένες καὶ τὰ ἀμφιθέατρα, γιὰ νὰ παρακολουθήσουν τὴς μονομαχίας, ἀλλὰ καὶ τὸ κατασπάραγμα τῶν χριστιανῶν μαρτύρων ἀπὸ τὰ ἄγρια θηρία. Τὰ λιοντάρια στὴν περίπτωσιν αὐτῇ καθίσταντο μέσα καὶ ὄργανα τοῦ βασανιστικοῦ θανάτου τῶν χριστιανῶν τῶν πρώτων αἰώνων.

Ἐπιπλέον, ὁμοίως, καὶ μία συμβολικὴ σύνδεσιν τοῦ λιονταριοῦ μὲ τὴς δαιμονικὰς δυνάμεις. Στὴν Ἁγία Γραφὴ διαβάζουμε τὴν προτροπὴν τοῦ ἀποστόλου Πέτρου: «νήψατε, γρηγορήσατε, ὅτι ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος, ὡς λέων ὠρνόμενος περιπατεῖ ζητῶν τινα καταπίη» (Α' Πέτρ. 5: 8). Ὁ διάβολος παρομοιάζεται μὲ ἕνα λιοντάρι, τὸ ὁποῖο περιφέρεται καὶ ἀναζητᾷ τὸ ἐπόμενο θῆραμά του. Ἡ παρομοίωσιν αὐτῇ δὲν εἶναι τυχαία. Τὸ λιοντάρι πάντοτε δημιουργοῦσε φόβον στοὺς ἄνθρώπους μὲ τὴν δύναμίν του, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἀγριότητά του. Ἐδῶ ὁ ἀπόστολος Πέτρος παρομοιάζει τὸν διάβολον μὲ ἕνα πεινασμένο λιοντάρι, τὸ ὁποῖο ἐπιτίθεται ποικιλοτρόπως στοὺς πιστοὺς, μὲ σκοπὸ νὰ τοὺς ἀρπάξῃ ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ νὰ τοὺς καταστρέψῃ.

Οἱ «δίκαιοι» ἄνθρωποι, δηλαδὴ οἱ πιστοὶ καὶ ἐνάρετοι, μὲ τὴν ἐνδυνάμωσιν τοῦ Θεοῦ κατόρθωσαν νὰ ἀντιμετωπίσουν ἀκόμην καὶ τὰ ἄγρια θηρία, τὰ λιοντάρια, στὰ ὁποῖα τοὺς ἔριξαν οἱ δῖωκτες τους. Ἡ ἀληθινὴ πίστιν μὲ τὴν θεῖαν συνδρομὴν καθιστᾷ τοὺς ἄνθρώπους τοῦ Θεοῦ ἀπρόσβλητους ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὰ θηρία. Ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀρετῆς ἐπανέρχεται στὸ πρῶτον τοῦ ἀξίωμα, ξαναγίνεται ὁ βασιλεὺς τῆς φύσεως, ὅπως ὑπῆρξε κάποτε ὁ Ἀδάμ, πρὶν ἀπὸ τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα, καὶ τὸν ἀναγνωρίζουν ὡς ἄρχοντά τους ὅλα τὰ ὑπόλοιπα δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ. Εἶναι γνωστὸ τὸ περιστατικὸν τοῦ ὀσίου Γερασίμου τοῦ Ἰορδανίτου, ὁ ὁποῖος διέταξε ἕνα λιοντάρι νὰ γίνῃ τὸ ὑποζύγιόν του καὶ νὰ κουβαλᾷ (σὰν ἕνα ἄκακον γαῖδουράκι) τὸ νερὸ ἀπὸ τὸν ποταμὸν στὸ ἀσκητήριόν του. Καὶ στὶς ἡμέρας μας κατέστη γνωστὴ καὶ θαυμαστὴ ἡ συμπεριφορὰ ἀρκούδας καὶ φιδιῶν ἀπέναντι στὸν ὀσιο Παῖσιον τὸν Ἁγιορείτην.

Φράζουν τὰ στόματα τῶν λεόντων οἱ πιστοὶ, ἐνάρετοι καὶ ἅγιοι ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ. Εἴτε κυριολεκτικῶς ὅπως ὁ προφῆτης Δανιὴλ, εἴτε διὰ τοῦ μαρτυρίου τους ὅπως ὁ Θεοφόρος ἅγιος Ἰγνατίος, εἴτε μὲ τὴν κατανίκησιν τῶν δαιμόνων ὅπως οἱ ὄσιοι ἀσκητὲς ὄλων τῶν ἐποχῶν. Ὁ ἴδιος ὁ Κύριός μας μᾶς ἔχει δώσει τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι «ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσει» (Λουκ. 10: 19). Μεγαλύτερη δύναμιν ἀπὸ τὰ λιοντάρια, πραγματικὰ ἢ συμβολικὰ, κατέχουν οἱ πιστοὶ χριστιανοὶ διὰ τῆς θεῖας ἐνδυναμώσεως!

«Ἀδελφοί, γνωρίζω ὑμῖν τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ ὅτι οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρωπον· οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ

ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτὸ οὔτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν, καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτῆς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. Ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ

ΚΥΡΙΑΚΗ 28 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΧΡΙΣΤΟΥ ΓΕΝΝΗΣΙΝ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Γαλ. α' 11-19

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Ματθ. β' 13-23

Θεὸς ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα

εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι, οὐδὲ ἀνήλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπήλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν. Ἐπειτα μετὰ ἔτη τρία ἀνήλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι Πέτρον, καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε· ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου».

Ο ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

«ὁ ἀφορίσας ἐκ κοιλίας μητρός μου».

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀναφέρεται σὲ μία πνευματικὴ του ἀνακάλυψη: ἀνασκοπῶντας τὴν μέχρι τότε ζωὴ του, διεπίστωσε ὅτι ὁ Θεὸς τὸν εἶχε προορίσει γιὰ αὐτὸ πού ἔγινε στὴν ὠριμὴ ἡλικία του, ἀπὸ τὴν κοιλία τῆς μητέρας του! Μὲ ξεχώρισε ἐκ κοιλίας μητρός μου, ἀναφωνεῖ μὲ θαυμασμὸ στὸ σημερινὸ ἀποστολικὸ ἀνάγνωσμα, γιὰ νὰ γίνω ἀπόστολος καὶ εὐαγγελιστὴς Του.

Καὶ σὲ ἄλλη του ἐπιστολὴ ὁ ἅγιος Παῦλος ὁμιλεῖ γιὰ τὸν προορισμὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὸν Θεό: «οἶδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν Θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὓσιν. Ὅτι οὐς προέγνω, καὶ προώρισεν συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· οὐς δὲ προώρισεν, τούτους καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὐς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὐς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν» («Γνωρίζουμε πῶς σὲ ἐκείνους πού ἀγαποῦν τὸν Θεὸν ὅλα ὑποβोधοῦν καὶ συνεργάζονται γιὰ τὸ καλὸ τους· εἰς αὐτοὺς δηλαδὴ οἱ ὅποιοι σύμφωνα μὲ τὴν προαιώνια πρόθεσι τοῦ Θεοῦ ἔχουν κληθεῖ καὶ ἔχουν δεχθεῖ τὴν σωτηρία. Διότι ἐκείνους τοὺς ὁποίους ὁ Θεὸς ἔχει προγνωρίσει ὡς ἀξίους σωτηρίας γιὰ τὴν καλὴ τους διάθεσι, τοὺς προώρισεν νὰ γίνουν ὁμοίομορφοι πρὸς τὴν ἔνδοξον εἰκόνα τοῦ Υἱοῦ του, ὥστε νὰ εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ πρωτότοκος μεταξὺ πολλῶν ἀδελφῶν, πού θὰ εἶναι ὅμοιοι του. Ἐκείνους δὲ πού προώρισεν γιὰ τὴν δόξα τῆς ὁμοιώσεώς των πρὸς τὸν Χριστόν, αὐτοὺς καὶ ἐκάλεσε· καὶ αὐτοὺς πού ἐκάλεσε καὶ ἐδέχθησαν τὴν κλήσι, τοὺς κατέστησε δικαίους· καὶ ἐκείνους πού ἐδικαίωσε, αὐτοὺς καὶ ἐδόξασεν στὴ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν», Ῥωμ. 8: 28-30). Βεβαίως, ὁ προορισμὸς αὐτὸς θὰ πρέπει νὰ νοεῖται ὅπως τὸν κατενόησαν οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, καὶ ὄχι ὅπως τὸν διειτύπωσαν οἱ διάφοροι αἱρετικοὶ μὲ τὴν κακοδοξία τοῦ «ἀπολύτου προορισμοῦ». Κατὰ τὴν ὀρθόδοξον διδασκαλία ὁ Θεὸς προγνωρίζει καὶ σχεδιάζει τὴ ζωὴ ἐνδὸς ἐκάστου ἀνθρώπου, ἀλλὰ αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι ὁ ἀνθρώπος στερεῖται τῆς ἐλευθέρως βουληθείας του καὶ ὅτι ὅλα γίνονται στὴ ζωὴ του μοιρολατρικά. Ὁ ἀνθρώπος σκέπτεται, λαμβάνει ἀποφάσεις, μπορεῖ νὰ στραφεῖ καὶ ἐναντία στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν ἁμαρτία καὶ τὴν ἀποστασία του ἀπὸ τὸν Θεό. Ἀλλὰ ὁ Θεὸς προγνωρίζει, χωρὶς νὰ τὴν καθορίζει, τὴν πορεία κάθε ἀνθρώπου ἀπὸ τὴ στιγμὴ τῆς συλλήψεώς του, ἐκ κοιλίας μητρός.

Ἐνας ἔμπειρος γεωργὸς διαβλέπει, ἐπὶ παραδείγματι, ποῖα ἀπὸ τὰ κλαδιὰ ἐνδὸς ἀμπελιοῦ εἶναι ὑγιῆ καὶ μποροῦν νὰ ἀναπτυχθοῦν. Κλαδεύει λοιπὸν αὐτὰ τὰ κλαδιὰ, μὲ σκοπὸ νὰ δώσουν μεγαλύτερη ἀνάπτυξι καὶ κατὰ συνέπειαν καρποφορία. Καὶ ἀποκόπτει ἀπὸ τὴν κληματαριὰ ὅλα ἐκεῖνα τὰ κλαδιὰ τὰ ὅποια ἔχουν ξεραθεῖ καὶ δὲν πρόκειται νὰ ἀνθήσουν ξανά. Διαβλέπει ὁ ἔμπειρος ἀμπελουργὸς τὸ μέλλον τῶν διαφόρων κλαδιῶν καὶ ἐνεργεῖ ἀναλόγως. Μὲ τὸ παράδειγμα αὐτὸ κατανοοῦμε καλύτερα τὸ πῶς ὁ παντογνώστης καὶ παντοδύναμος Κύριος διαβλέπει καὶ προβλέπει τὸ μέλλον ἐνδὸς ἐκάστου ἀνθρώπου, πρὶν αὐτὸς γεννηθεῖ: ἐκ κοιλίας μητρός.

Ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως τὸν ἔχει σχεδιάσει καὶ τὸν ἐπιθυμεῖ ὁ Δημιουργὸς μας, εἶναι ἡ δόξα πού μᾶς περιμένει ὡς υἱοὺς κατὰ χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀδελφούς τοῦ Χριστοῦ. Γιὰ αὐτὸ τὸν λόγο μᾶς ἐδημιούργησε ὁ Τριαδικὸς Θεὸς καὶ μᾶς ἀνεδημιούργησε μὲ τὸ σωτηριῶδες ἔργο τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ. Ὅπως ὁ Ἰδιὸς ὁ Κύριος προσπύχεται γιὰ ὅλους τοὺς πιστοὺς: «Πάτερ, ὁ δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἶμι ἐγὼ κάκεινοι ὦσιν μετ' ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσιν τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν, ἣν δέδωκάς μοι ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου» (Ἰω. 17: 24).

Ὁ προορισμὸς αὐτὸς τῆς υπάρξεώς μας θὰ πρέπει νὰ συνειδητοποιηθεῖ ἐνωρὶς, γιὰ νὰ κοπιᾶσουμε γιὰ τὴν ὁμοίωσή μας καὶ γιὰ τὴν μίμησι τοῦ Κυρίου. Γιατὶ μόνον μέσφ τῆς ὁμοιώσεως καὶ μιμήσεως τοῦ Χριστοῦ μποροῦμε νὰ καταστοῦμε κληρονόμοι Θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἡ υιοθεσία τῶν πιστῶν γίνεται κατὰ χάριν, ἀποτελεῖ θεία δωρεά, στοὺς μέλλοντες νὰ τὴν ἀξιοποιήσουν καὶ πραγματοποιεῖται μὲ τὴν ἔνταξή μας στὴν Ἐκκλησία (μὲ τὸ Βάπτισμα καὶ τὸ Χρίσμα) καὶ τὴ συνεχῆ διατήρησή μας μέσα σὲ αὐτή (μὲ τὴ θεία Εὐχαριστία καὶ τὴν ἱερὰ Ἐξομολόγησι).

Ἐπισημαίνουμε, τέλος, ὅτι, ὅταν οἱ ἀνθρώποι ἀγνοοῦν τὸν προορισμὸ τῆς ζωῆς τους, τότε βολοδέρνουν καὶ ταξιδεύουν στὴν ἀπεραντώσυνη τῆς θαλάσσης, χωρὶς νὰ γνωρίζουν πού καὶ γιατί πρέπει νὰ φθάσουν. Κι ὁμοίως, ὁ προορισμὸς μας εἶναι ἐγγεγραμμένος στὸ DNA μας, ὅλα ἐντὸς ἡμῶν μᾶς «φωνάζουν» ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μᾶς ἔχει ξεχωρίσει νὰ ζήσουμε κοντὰ Του, ἐκ κοιλίας μητρός ἡμῶν, ἀπὸ τὴν κοιλία τῆς μάννας μας. Θὰ τὸ ἀντιληφθοῦμε;

β) Πριν από την υπόδειξη του τρόπου της αυτοεξετάσεως, ο π. Ευσέβιος Ματθόπουλος έκθέτει ορισμένα προκαταρκτικά, που πρέπει να έχει υπ' όψη του ο Χριστιανός, προκειμένου να προχωρήσει στο έργο της αυτοεξετάσεώς του. Και αυτά είναι το να γνωρίζει αυτός που εξετάζει τον εαυτό του ποιά ήταν ή κατάσταση του ανθρώπου πριν από την πώση του στην αμαρτία, όπως δηλαδή ήταν, όταν δημιουργήθηκε από τον Θεό. "Επειτα, πώς έγινε ή κατάστασή του με την αμαρτία, ποιός γίνεται ο άνθρωπος όταν πιστεύει, μετανοεί και υπακούει στο θέλημα του Θεού. Και ακόμα, ποιός θα είναι, όταν θα φτάσει στη δυνατή ανθρωπίνως τελειότητα της αρετής, και τελικά ποιός θα είναι αιώνια στη βασιλεία του Θεού." Έτσι δείχνει πώς τον δημιούργησε ο Θεός τον άνθρωπο, πώς τον κατέκτησε ή αμαρτία και πού μπορεί και οφείλει να φτάσει με την αγωνιστική του θέληση και τη Χάρη του Θεού, για να είναι ευτυχής στην αιώνια ζωή. Και όλες αυτές τις καταστάσεις τις περιγράφει με θαυμαστή ακρίβεια και σαφήνεια, ώστε να αποτελεί ή περιγραφή αυτή πιστή απόδειξη της γνώσεως της ανθρωπίνης ψυχής. Να ένα μικρό απόσπασμα από το κεφάλαιο αυτό:

«Έχει τέτοια άγαπη σὸν πλησίον ὥστε να προτιμᾷ τὸ συμφέρον τῶν ἄλλων ἀπὸ τὸ δικό του. Λυπᾶται γιὰ κάθε κακὸ τοῦ πλησίον του, σὰ να συνέβαινε σ' αὐτὸν τὸν ἴδιο. Λυπᾶται γιὰ κάθε θλίψη καὶ λύπη τοῦ πλησίον καὶ χαίρεται σὲ κάθε καλὸ, σὲ κάθε προτερήμα του, σὲ κάθε πρόδοτό του, σὲ κάθε ἐπιτυχία του, σὲ κάθε προαγωγή του, σὲ κάθε ἔπαινο καὶ τιμὴ καὶ δόξα ποὺ τοῦ ἀποδίδουν οἱ ἄνθρωποι, καὶ χαίρεται τόσο πολὺ, ὅσο θὰ χαιρόταν ἐὰν ἀπονεμόταν σ' αὐτὸν γιὰ τὰ δικά του προτερήματα».

«Εφαρμόζει στὴ ζωὴ του, γιὰ τὴν ὠφέλεια τῶν ἄλλων, τὰ λόγια του θείου Παύλου "ἡ ἀγάπη οὐ ζητεῖ τὰ ἐαυτῆς" (Α΄ Κορ. ιγ' 5). Δηλαδή, ὁ Χριστιανὸς ποὺ ἔχει τὴν ἀγάπη δὲν ἀγαπᾷ τοὺς ἄλλους μὲ ὅση ἀγάπη ἀγαπᾷ τὸν ἑαυτό του, ἀλλὰ τοὺς ἀγαπᾷ περισσότερο. Γιὰ χάρη τους δὲν κάνει χρῆση τῶν δικαιωμάτων του, ἀλλὰ παραιτεῖται ἀπὸ αὐτὰ γιὰ τὴν ὠφέλειά τους. Θυσιάζει γιὰ χάρη τῶν ἄλλων ὅλα τὰ ἰδικά του».

γ) Στὴ συνέχεια παρουσιάζει τὴ φυσικὴ κατάσταση τοῦ ἀνθρώπου ὅπως εἶναι χωρὶς τὴ χάρη καὶ τοὺς καρπούς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. «Ὁ ἄνθρωπος εἶναι γεμάτος φτώχεια. Τίποτα ἀπὸ μόνος του δὲν ἔχει. Ὅλα ὅσα ἔχει, καὶ αὐτὴ ἡ ὑπαρξὴ του οφείλεται σὸν Θεό».

«Ὁ ἄνθρωπος εἶναι γεμάτος ἀδυναμία», προσθέτει. «Τίποτα δὲν μπορεί νὰ κατορθώσει χωρὶς τὴ δύναμη καὶ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ. Οὔτε νὰ παρατείνει τὴ ζωὴ του μπορεί, οὔτε νὰ διατηρήσει. Βλέπει ὅτι τοῦ εἶναι τελείως ἀδύνατο νὰ ἀπαλλαγῆ ἀπὸ τὰ ἀμαρτωλὰ πάθη

μόνος του. Μόνος ὁ Θεὸς μπορεί νὰ τὸν λυτρώσει ἀπὸ τὸ βάρος τῆς ἐνοχῆς καὶ τὴ δουλεία τῶν ἀμαρτωλῶν παθῶν. Αὐτὸς μπορεί νὰ τοῦ ντύσει μὲ ἀρετὲς τὴν ψυχὴ του καὶ νὰ τοῦ χαρίσει πρόοδο πνευματικὴ καὶ τελειοποίηση».

Σ' αὐτὰ συμπληρώνει ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι γεμάτος ἄγνοια. «Γιὰτὶ ἡ γνώση ποὺ ἔχει, σὲ σύγκριση μὲ τὸ σύνολο τῆς γνώσεως καὶ τῆς σοφίας ποὺ ἄγνοεῖ καὶ ἐπιθυμῆ νὰ ἔχει, εἶναι ἐλαχίστη. Εἶναι σὰ μία σταγόνα νεροῦ ἀπέναντι σ' ὅλους τοὺς ὠκεανούς. Εἶναι σὰν ἓνας κόκκος ἄμμου ἀπέναντι στὴν ἄμμο ὅλων τῶν θαλασσῶν καὶ τῶν ποταμῶν». «Καὶ ὅταν βλέπει τὰ ἀναριθμητὰ δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ, καταλαβαίνει ἔτσι τὴν παντοδυναμία καὶ τὴν πανσοφία τοῦ Θεοῦ. Καὶ κάνοντας σύγκριση μὲ τὸν ἑαυτό του, ἀντιλαμβάνεται ἀκόμα πὺ ἀισθητὰ τὴ δικὴ του ἀδυναμία, ἄγνοια καὶ μικρότητα».

Ἀπὸ αὐτὰ φαίνεται ἡ βαθύτατη γνώση ποὺ εἶχε ὁ π. Ευσέβιος γιὰ τὴ μικρότητα καὶ ἀτέλεια τῆς ἀνθρωπίνης φύσης. Καὶ ἡ γνώση αὐτὴ εἶναι καρπὸς τῆς αυτογνωσίας. Γιὰτὶ ὅσοι δὲν ἔχουν τὸ «γνώθι σαυτόν» διαφορετικὰ φρονοῦν γιὰ τὸν ἑαυτό τους καὶ τὸν ἄνθρωπο. Καυχῶνται γιὰ τὰ τυχόν χαρίσματά τους, τὰ ὁποῖα συνήθως υπερβάλλουν. Σὰν νὰ προέρχονται ἀπὸ τὸν ἑαυτό τους. Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς θεωροῦν τὸν ἄνθρωπο αὐτάρκη, ἱκανὸ γιὰ ὅλα. Καὶ νομίζουν πὺς τὰ πάντα θὰ τὰ ἐπιτύχουν μόνος μὲ τὰ δικά τους μέσα, τὴν ἐπιστήμη, τὴν τεχνολογία. Καὶ διαγράφουν ἔτσι τὸν Θεὸ ἀπὸ τὴ ζωὴ τους.

δ) Προχωρώντας ὁ π. Ευσέβιος στὸ θέμα τῆς αυτογνωσίας, ὑποδεικνύει ἐκεῖνα στὰ ὁποῖα εἶναι ἀνάγκη νὰ εξετάζει ὁ Χριστιανὸς τὸν ἑαυτό του, γιὰ νὰ γνωρίσει τὴν πνευματικὴ του κατάσταση.

ZOH

Ὁρθόδοξον Χριστιανικὸν Περιοδικὸν
Ὁργανον Ἀδελφότητος Θεολόγων ἢ «ΖΩΗ»

Κυκλοφορεῖ κάθε μῆνα.

Ἐκδότης: Ἀδελφότης Θεολόγων ἢ «ΖΩΗ» Σ.Α., Καρύτση 14, (4ος ὁροφος) 105 61 Ἀθῆναι.

Τηλ.: 210 64 28 331 (Καθημερινὲς 8:00 - 14:00), e-mail: athenszoh@gmail.com

Διευθυντὴς Συντάξεως: π. Σεραφεὶμ Στολάκης, Καρύτση 14, 105 61 Ἀθῆναι.

Ἐκτύπωση: «Λυχνία Α.Ε.», Ἀνδραβίδας 7, 136 71 Χαμόμυλο - Ἀχαρῶν.

Τηλ.: 210 3410436, FAX: 210 3425967, www.lychnia.gr

ΚΩΔΙΚΟΣ: 01 1290

Ἡ ἀνανέωση τῆς ἐτήσιας συνδρομῆς ἐσωτερικοῦ (10 €)
μπορεῖ νὰ γίνῃ μὲ τοὺς ἐξῆς τρόπους:

- Μὲ κατάθεση στὴν Ἑθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, στὸν λογαριασμὸ ποὺ διατηρεῖ ἡ Ἀδελφότης ὑπ' ἀριθμ.: **132/296000-13 (IBAN: GR1501101320000013229600013)**, BIC/Swift Code: ETHNGRAA, δικαιούχος: Ἀδελφότης Θεολόγων ἢ «ΖΩΗ». Στὴν αἰτιολογία νὰ ζητᾶτε νὰ σημειώνεται ρητὸς τὸ ὄνοματεπώνυμο τοῦ συνδρομητῆ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ περιοδικοῦ (ΖΩΗ)
- Στὸ βιβλιοπωλεῖο «ΖΩΗ» (Καρύτση 14, Ἀθῆναι) καὶ συνεργαζόμενα βιβλιοπωλεῖα
- Στὰ ΕΛΤΑ μὲ ἔντυπο ταχυπληρωμῆς ποὺ συναποστέλλεται ἀνὰ τακτὰ χρονικὰ διαστήματα γιὰ ὄσους ἔχουν ὀφειλὴ (χωρὶς τέλη) ἢ μὲ ταχυδρομικὴ ἐπιταγὴ στὴ δ/ση τοῦ περιοδικοῦ (Καρύτση 14, 105 61 Ἀθῆναι) (μὲ ἐπιβάρυνση μὲ τέλη)
- Σὲ κατὰ τόπους συνεργάτες καὶ ἀντιπροσώπους, οἱ ὁποῖοι θὰ κόβουν σχετικὲς ἀποδείξεις.

Ἡ ἀνανέωση τῆς ἐτήσιας συνδρομῆς ἐξωτερικοῦ (25 €) / Κύπρου (15 €)
μπορεῖ νὰ γίνῃ μόνος μὲ κατάθεση στὴν τράπεζα

Τὸ περιοδικὸ ἀποστέλλεται καὶ σὲ ἠλεκτρονικὴ μορφή (pdf)
ἀντὶ τῆς ἔντυπης μὲ τὴν συνδρομὴ τῶν 10 εὐρώ,
γιὰ ὄσους συνδρομητὲς τὸ ἐπιθυμοῦν καὶ μᾶς τὸ δηλώσουν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΜΟΥ «ΖΩΗΣ» 2025

ΠΡΩΤΑ ΑΡΘΡΑ: Τὸ χρέος τῆς χαρᾶς, 1. «Ἡ ἐλπίς οὐ καταισχύνει», 13. «Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ» Λόγος ἀγίου Ἀνδρέου Κρήτης εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς Θεοτόκου, 25. Στὸν Σταυρωμένον Λυτρωτὴ «Οἱ στρατιῶτες πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ» (Ιωάν. 19: 2), 37. Διωγμοὶ τῶν χριστιανῶν σήμερα, 49. Ἀποστολικότης τῆς Ἐκκλησίας, 61. Καθολικότητα τῆς Ἐκκλησίας, 73. Ἀγιότητα τῆς Ἐκκλησίας, 85. «σὺ δὲ γνῶθι σεαυτῶ» (Ἰωβ 5: 27) Ἀνάγκη αὐτογνωσίας, 97. Ψάλλοντας τὰ Χριστούγεννα, 121.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ: Ἱερὰ Παράδοσις Α΄, 6. Ἱερὰ Παράδοσις Β΄, 18. Ὃταν ὁ ἐγωισμὸς τυφλώνει, 42. Τέχνη ἢ ἱεροσουλία; 54. Τὸ Φιλιόκβε, 66. «Οἱ παρακλήσεις στὴν Παναγία μας», 78. 1.700 χρόνια ἀπὸ τὴν Α΄ Οἰκουμένην Σύνοδο, 90. Κλυδωνισμοὶ στὴν Ἐκκλησία, 102. Ἡ ἐορτὴ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, 114. Ἡ ἀειπαρθενία τῆς Θεοτόκου, 126.

ΘΕΘΝΙΚΑ: Ἡ Ἐπανάστασις τοῦ 1821: Τὰ θεμέλια ἦταν πνευματικά, 26. Καινὰ καὶ Παλαιὰ: Φυλακισμένα Μνήματα (1955-1959), 38. Καινὰ καὶ Παλαιὰ: Κύπρος 1974: Δὲν ξεχνῶ! 74. Μάρτυρες τῆς Μικρασιατικῆς Καταστροφῆς, 86. Καταγγελία τῆς Τουρκικῆς πολιτικῆς στὴν Κύπρον, 96. Ἀπὸ τὸν τορπιλισμὸ τῆς «Ἐλλης» στὸ Ἔπος τοῦ '40, 98.

ΕΚΔΗΜΙΕΣ: † Ἀναστάσιος, Ἀρχιεπίσκοπος Τυράνων, Δυρραχίου καὶ πάσης Ἀλβανίας 1929-2025, 30-31, † Γεώργιος Μελέτης 1930-2025, 109-110.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ: Σταυρὸς καὶ Ἀνάστασις, 60. Ἐπιστροφὴ στὴν πίστη τοῦ Χριστοῦ, 132.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ: Τὸ χρέος τῆς χαρᾶς, 1. «Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ» Λόγος ἀγίου Ἀνδρέου Κρήτης εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς Θεοτόκου, 25. Στὸν Σταυρωμένον Λυτρωτὴ «Οἱ στρατιῶτες πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ» (Ιωάν. 19: 2), 37. Τί ἦταν ἡ φραγγέλωσις τοῦ Κυρίου μας, 39. Πατερικοὶ θησαυροὶ: Ἡ μυστικὴ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὸν ἅγιον Συμεῶν τὸν Νέο Θεολόγο, 43. «Χαίρετε», 48. Πατερικοὶ θησαυροὶ: Πῶς φαίνεται ἡ ἀγάπη τοῦ Ἀναστάντος Χριστοῦ ἀγίου Νικολάου τοῦ Καβάσιλα, 55. Πατερικοὶ θησαυροὶ: Ὁμιλία στὴν Πεντηκοστὴ ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, 67. Τὸ Πανάγιον Πνεῦμα: Ἡ παντοδύναμη καὶ ἀνέκφραστη δύναμις, 70. Πατερικοὶ θησαυροὶ: Λόγος εἰς τὴν Ὑψωσιν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ - ἀγίου Φιλοθέου Κοκκίνου, Πατριάρχου Κων/λεως, 91. Ψάλλοντας τὰ Χριστούγεννα, 121.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ - ΑΝΤΙΚΟΙΝΩΝΙΚΑ: Μέγας Βασίλειος: Ἡ φιλανθρωπία του Α΄, 3. Ἀνψυχία γιὰ τοὺς ὀρθόδοξους τῆς Συρίας, 12. Ἡ ἀπειλὴ τοῦ τζόγου, 12. Ἡ σκιά τοῦ δημογραφικοῦ στὴν οἰκονομία, 12. Οἱ Ἑλληνορθόδοξοι τῆς Συρίας, 24. Ἡ σχέση μας μετὰ τὸν Θεό, 24. Τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς...δημοκρατίας, 36. Ἐνα μήνυμα γιὰ τὴν ἀγάπην, 36. «Ὁς μὲν πεινᾷ, ὁ δὲ μεθύει», 36. «Sub specie aeternitatis», 48. Ἡ «βαρβαρότητα» τῆς Δύσεως σήμερα, 48. Καινὰ καὶ Παλαιὰ: Τὸ γέρας τοῦ γήρατος, 50. Βανδαλισμὸς καὶ ἐλευθερία τῆς ἔκφρασις, 60. Ὁ πραγματικὸς ἐκθρόσ, 60. Μία βυζαντινὴ Παναγία στὴ Ρώμην, 72. Ἀκολουθώντας τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, 84. Γιὰ τὴν καταγωγὴ τῶν σημερινῶν Τούρκων, 84. Σχολεῖο καὶ δημογραφικὴ κατάρρευσις, 96. Ἐλευθερία λόγου, «ρητορικὴ μίσους», 108. Περὶ εὐθανασίας, 108. Συνέδριον γιὰ τὴν «ὄντολογία» τῆς τεχνολογίας, 120. Πρόβλημα... «μεταβολισμοῦ», 120. Ὅχι πέρα ἀπὸ τὸ ὑπόδημα, 120. Οἱ «ναοὶ» τῆς ἐποχῆς μας, 132.

ΜΕΓΑΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ: Μέγας Βασίλειος: Ἡ φιλανθρωπία του Α΄, 3. Ἡ παιδεία κατὰ τοὺς τρεῖς Ἱεράρχες, 7. Μέγας Βασίλειος: Παρήγορος Ἄγγελος Β΄, 15. Καινὰ καὶ Παλαιὰ: Ἡ καινὴ διδαχὴ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, 62. Ὁ προφήτης Ἠλίας, 80.

Ἄγ. Κύριλλος καὶ Μεθόδιος, 11, 23, 35, 47, 59, 71, 83, 95, 107, 119.

ΝΕΟΤΗΣ - ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΑ: Γονεῖς - παιδιὰ: Γιὰ πῶς σωστῶς

διαπαιδαγῶνται, 10. Παιδιὰ καὶ κοινωνικὰ δίκτυα, 12. 21 μέρες χωρὶς κινητὸ, 24. Ὁθόνες καὶ παιδιὰ, 84. Ἐγκληματικότητα ἀνηλικῶν (καὶ πάλι...), 120.

ΟΜΙΛΙΕΣ ΕΙΣ ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ: Φύλακες γρηγορεῖτε! 4. Γιὰ τὸν καταρτισμὸν μας, 5. Ἀπέκδυσις καὶ ἔνδυσις, 8. Προσοχὴ καὶ ἐπιμέλεια, 9. Ὁ Μέγας Ἀρχιερεὺς, 16. Τὸ σωστὸ παράδειγμα, 17. Ἡ ἐξουσία τῶν παθῶν, 20. Ἡ νηστεία τῆς τροφῆς, 21. Παρακίνησις, 28. Ἀξιοπιστία, 29. Ὁ συμπάσχων Ἀρχιερεὺς, 32. Ἡ ὑπομονὴ στὴν πνευματικὴ μας πορεία, 33. Νέα πραγματικότητα, 40. Δρόμος πρὸς τὴν χαρὰ, 41. Οἱ ἐμφανίσεις τοῦ Ἀναστάντος τοῦ Κυρίου, 44. Τὰ θαύματα τῶν Ἀποστόλων, 45. Γιὰ ἓνα ἔργον διακονίας, 52. Ἀνάστασις καὶ ἐπιστροφὴ, 53. Λαϊκοὶ ἱεραπόστολοι, 56. Ὁ θησαυρὸς τῆς ψυχῆς μας, 57. Λαμπαδηδρομία πίστεως, 64. Πρότυπα ζωῆς, 65. Ἡ συνείδησις, 68. Ὁ ὑπερβάλλον ζῆλος τοῦ Παύλου, 69. Μία πολύκαρπν ὑποταγή, 76. Πρωτοπόροι, 77. Ὁ προφήτης Ἠλίας, 80. Ὁ στέφανος τῶν χριστιανῶν, 81. Τὸ καύχημα τοῦ Παύλου, 88. Ὁ σταυρὸς, δύναμις καὶ σοφία Θεοῦ, 89. Δικαίωσις διὰ τοῦ σταυροῦ, 92. Ἀξιοποίηση τῆς θείας Χάρτις, 93. Τὸ σῶμα, ναὸς τοῦ Θεοῦ, 100. Μιλάει ἡ πατρικὴ καρδιά, 101. Ἡ δύναμις ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ, 104. Ἡ κακοπάθεια τῶν χριστιανῶν, 105. Ἡ δικαίωσις διὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ μόνο, 112. Τὸ καύχημα τοῦ χριστιανοῦ, 113. Ἡ γέννησις τῆς πίστεως, 116. Ἡ εἰρήνη ἡμῶν, 117. Φῶτα ἀναμμένα, 124. Ἡ πάλιν μετὰ τὰ λιοντάρια, 128. Ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου, 129.

ΠΑΙΔΕΙΑ: Πατερικοὶ θησαυροὶ: Ἡ παιδεία κατὰ τοὺς τρεῖς Ἱεράρχες, 7. Γιὰ πῶς σωστῶς διαπαιδαγῶνται, 10. Ἡ ρίζα τοῦ προβλήματος τοῦ σχολεῖου, 36. Ἀνοικτὸ πνεῦμα καὶ ἀνοικτοὶ ὀρίζοντες, 48. Ὁ ἐορτασμὸς τῆς 1ης Ἀπριλίου στὰ σχολεῖα, 60. Παγκόσμια ἡμέρα Ἑλληνικῆς γλώσσας, 72. Ἀπαξίωσις τῆς ἀνθρωπιστικῆς παιδείας, 108. Πίστη καὶ...IQ, 108. Προειδοποιήσεις γιὰ ἔκθεσι σε... ἐπικίνδυνον περιεχόμενον, 132. Καὶ πάλιν, πίστη καὶ ἐπιστήμη, 132.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ: Γνωρίζοντας τὴν πίστη μας: Ἀριθμὸς τῶν μυστηρίων, 2. Γιὰ τὴν πνευματικὴν μας πορεία: Ἡ ἱκανοποίηση τῶν ἐπιθυμιῶν μας Α΄, 14. Β΄, 27. Ρήσεις Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου: «Μὴ ἴσθι ὡς λέων ἐν τῷ οἴκῳ σου» (Σοφία Σειρᾶχ δ΄ 30), 19. Καινὰ καὶ Παλαιὰ: Ἡ δύναμις τῆς Ἁγίας Γραφῆς, 22. Τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ντοστογιέφσκι, 22. Καινὰ καὶ Παλαιὰ: Ὅχι σὰν ἀπλὸ βιβλίον, 34. Γονατιστοὶ ἢ Ὄρθοι; 34. Ἡ διαλεκτικὴ τῆς χαρᾶς, 46. Γιὰ τὴν πνευματικὴν μας πορεία: Ἡ ἐπιθυμία τοῦ Θεοῦ, 51. Ἡ ἀρετὴ θεμέλιον τῆς χαρᾶς, 58. Γιὰ τὴν πνευματικὴν μας πορεία: Ἐπιθυμία καὶ ἁμαρτία, 63. Τὸ Ἅγιον σπὴ ζωὴν μας, 72. Γιὰ τὴν πνευματικὴν μας πορεία: Ἐλεγχος τῶν ἐπιθυμιῶν, 75. Πατερικοὶ θησαυροὶ: Ὁμιλία στὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Σωτῆρος ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, 79. Ἀὐτογνωσία καὶ Ἀὐτοκριτικὴ 1ο, 82. Γιὰ τὴν πνευματικὴν μας πορεία: Ἡ ἔκκοπις τοῦ ἰδίου θελήματος, 87. Ἀὐτογνωσία καὶ Ἀὐτοκριτικὴ 2ο, 94. Γιὰ τὴν πνευματικὴν μας πορεία: Ἐννοια τῶν χαρισμάτων, 99. Πατερικοὶ θησαυροὶ: Διώξεις τῶν Ἀρειανῶν κατὰ τῶν Ὀρθόδοξων (ἀγίου Ἀθανασίου), 103. Ἀὐτογνωσία καὶ Ἀὐτοκριτικὴ 3ο, 106. Ὁ σκληρὸς πνευματικὸς ἀγῶνας, 111. Πατερικοὶ θησαυροὶ: Συμβουλὲς τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου ἀπὸ τὴν ἐξορία, 115. Ἀὐτογνωσία καὶ Ἀὐτοκριτικὴ 4ο, 118. Καινὰ καὶ Παλαιὰ: «Ὁ Θεὸς ἐπὶ γῆς ὤφθη» (Βαρούχ γ΄ 38), 122. Γιὰ τὴν πνευματικὴν μας πορεία: Ἡ ἀνίσκοπανομιὰ τῶν χαρισμάτων, 123. Πρόσεξε τὴν ψυχικὴν καταγίγδα, 125. Πατερικοὶ θησαυροὶ: Γιατὶ ἐνανθρώπησε ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, Ὁσίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου, 127. Ἀὐτογνωσία καὶ Ἀὐτοκριτικὴ 5ο, 130.

ΧΙΛΙΑΣΜΟΣ - ΑΙΡΕΣΕΙΣ - ΠΟΛΕΜΙΟΙ: Ἡ πραγματικὴ «ἀποχριστιανοποίηση», 24. Διωγμοὶ τῶν χριστιανῶν σήμερα, 49. Τὸ Φιλιόκβε, 66. Ἡ Γενοκτονία τῶν χριστιανῶν στὴν Τουρκία, 72. Ἰ. Μ. Ἁγίας Αἰκατερίνης Σινᾶ, 84. Σύγχρονοι διωγμοὶ χριστιανῶν, 96. Εὐρωπαϊκὸ ψήφισμα γιὰ τὴν προστασίαν τῶν χριστιανῶν τῆς Συρίας, 96.

ΟΙ «ΝΑΟΙ» ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΜΑΣ

Σε λίγες μέρες οί εκκλησίες θα γεμίσουν από πιστούς, που θα ζήσουν τη Γέννηση του Αυρωτή μέσα στη λατρευτική ζωή της Εκκλησίας μας. Άλλα βέβαια, δεν πρέπει να άγνοούμε ποιοί είναι οί «ναοί» τής εποχής μας. Αφορμή για τὸ σκόλιο αὐτὸ στάθηκε δημοσίευμα σὲ γνωστὴ ιστοσελίδα, με τὸν τίτλο: «Ἀπὸ τὸ Κάμπ Νου στὸ Σάν Σίρο, οί νέοι καθεδρικοὶ τοῦ ποδοσφαίρου – Ἡ Εὐρώπη ξανακτίζει τὰ “ἱερά” τής μπάλας». Τὸ δημοσίευμα ἀναφέρεται στὴν κούρσα μεγαλείου καὶ κενῆς ἐπίδειξης ποὺ σηματοδοτεῖ ὁ ὄργανος οἰκοδόμησις ἢ ἀνοικοδόμησις τῶν σταδίων μεγάλων ποδοσφαιρικῶν ομάδων, ἀπ’ ἄκρου σ’ ἄκρο στὴν Εὐρώπη – με δαπάνη, βεβαίως, ἀμύθητων ποσῶν. Στὸ δημοσίευμα διαβάζουμε, μεταξύ ἄλλων, τὴν ἀκόλουθη φράση, ποὺ θὰ προσυπογράψαμε πλήρως: «Τὸ σίγουρο εἶναι πῶς, ὅταν τὸ ποδοσφαιρικὸ μποῦμι τελειώσει, ἡ ἡπειρος θὰ μείνει με δεκάδες ὑπερσύγχρονα, μισοάδεια γήπεδα – μνημεῖα μιᾶς ἐποχῆς ποὺ μπερδεψε τὸ μεγαλεῖο με τὴν ἀξία». Καὶ δὲν μιλάμε βέβαια μόνο γιὰ τὰ γήπεδα ποδοσφαίρου. Ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι «ναοί» τής εποχῆς μας. Γιὰ παράδειγμα, τὰ ἐμπορικὰ ὑπερκαταστήματα, ὅπου οί κενεὲς ἢ καὶ κίβδηλες «ἀξίες» τής εποχῆς μας ἐκτίθενται, ἰδιαίτερα κάθε χρόνο τέτοιες μέρες, σέ... «λαϊκὸ προσκύνημα».

ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΣΕ... ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

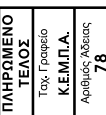
Καὶ ἐνῶ οί γονεῖς εὐλογα ἀνψυχοῦν γιὰ τὰ ἐρεθίσματα ποὺ προσλαμβάνουν ἀνεξέλεγκτα τὰ παιδιά τους ἀπὸ τὸ διαδίκτυο καὶ τὸν περίγυρό τους, ἐρεθίσματα ποὺ τὰ ἐκθέτουν στὴ βία καὶ τὴν ἐκπτώση τῶν ἠθῶν, φαίνεται ὅτι κάποιοι ἀποφάσισαν νὰ λάβουν μέτρα προφύλαξης. Ἔτσι, ὅπως δημοσίευσε πρώτη ἡ ἀγγλικὴ ἐφημερίδα *Mail on Sunday*, οί φοιτητὲς Λογοτεχνίας στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Σέφιλντ ἐνημερώνονται ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιό τους ὅτι... τὰ τέσσερα Εὐαγγέλια, ἀφηγούμενα τὰ γεγονότα ποὺ ὀδήγησαν στὴ θανάτωση τοῦ Ἰησοῦ, «περιλαμβάνουν σκηνὲς τραυματισμῶν καὶ σεξουαλικῆς βίας» (!!!). Ὡ τῆς παράνοιας! Ὡ τοῦ παραλογισμοῦ! Θὰ ἀρκοῦσε νὰ καταγράψουμε αὐτὴ τὴν ἐξωφρενικὴ προειδοποίηση τοῦ ἀγγλικοῦ Πανεπιστημίου (τὴν ὁποία, παρεμπιπτόντως, τὸ Πανεπιστήμιο ὑπερασπίζεται ὡς «τυπικὸ ἀκαδημαϊκὸ ἐργαλεῖο»), γιὰ νὰ νιώσουμε σὲ τί κατρακύλα διαστροφῆς βρισκόμαστε ἐκτεθειμένοι. Σίγουρα, ὑπάρχουν ἀντισώματα, ὑπάρχουν ἀντιδράσεις. Ὅπως σημειώνει ἡ ἴδια ἐφημερίδα, ἡ διευθύνουσα σύμβουλος τοῦ Christian Legal Center, Ἀντρέα Οὐϊλλιαμς, δῆλωσε: «Τέτοιον εἶδος προειδοποιήσεως σὲ ἀφηγήσεις ποὺ διαμόρφωσαν τὸν πολιτισμὸ μας εἶναι κάτι ὄχι μόνο παραπλανητικὸ, ἀλλὰ καὶ γελοῖο... Τὸ ὑπονοούμενο ὅτι ἡ ἱστορία τῆς Σταύρωσης περιλαμβάνει “σεξουαλικὴ βία” δὲν εἶναι ἀπλῶς ἀνακριβές· εἶναι μιὰ βαθιὰ παρερμηνεία τοῦ κειμένου. Ἡ διήγησή τοῦ θανάτου τοῦ Ἰησοῦ δὲν εἶναι ἱστορία τραύματος, ἀλλὰ ἡ ὑψιστὴ ἔκφραση ἀγάπης, θυσίας καὶ λύτρωσης, ποὺ βρῖσκεται στὸ ἐπίκεντρο τῆς χριστιανικῆς πίστεως». Μά, ἂν νιώθουμε ὑποχρεωμένοι νὰ ἀπολογούμεστε ἀκόμα καὶ γιὰ τέτοια πράγματα, αὐτὸ μαρτυρεῖ ἀψευδῶς τὴν ὠμὴ ἀντιχριστιανικὴ βία μέσα στὴν ὁποία ζοῦμε.

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗΝ ΠΙΣΤΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Πρόσφατο δημοσίευμα τῆς ἐφημερίδας *Καθημερινή*, με στοιχεῖα ἀντλημένα ἀπὸ τὸ περιοδικὸ *Spectator*, ξεκινούσε με τὴν πρόταση: «Κάτι ἀσυνήθιστο συμβαίνει στὴ Γαλλία τὸ τελευταῖο διάστημα». Τὸ «ἀσυνήθιστο» αὐτὸ εἶναι ἓνα αἰσθητὸ ρεῦμα ἐπιστροφῆς στὴν πίστη, καὶ μάλιστα στὴν εὐρωπαϊκὴ αὐτὴ χώρα ποὺ κατεξοχὴν ἐπέδνυσε στὴν «κοσμικότητα». Ὅπως σημειώνεται, μέσα σὲ ἓνα μόλις χρόνο οί πωλῆσεις τῆς Βίβλου ἔχουν αὐξηθεῖ κατὰ 20%. Ἀκόμη πὸ ἀξιοσημείωτη εἶναι ἡ θεαματικὴ αὐξηση, μέχρι διπλασιασμοῦ μέσα σὲ δύο μόλις ἔτη (+90%), τῶν ἐννῆλικῶν ποὺ βαπτίσθηκαν: ἀπὸ 5.463 βαπτίσεις ἐννῆλικῶν τὸ 2023, παρατηρήθηκε μιὰ ἀνοδος στὶς 7.135 τὸ 2024 (+30,6%), καὶ στὶς 10.384 τὸ 2025 καὶ μέχρι τὶς ἀρχὲς Ὀκτωβρίου (+45,5%), με τὸ ἔτος νὰ μὴν ἔχει ἀκόμα τελειώσει! Ἀξιοσημείωτο ἐπίσης εἶναι ὅτι τὸ 42% τῶν ἐννῆλικῶν ποὺ βαπτίσθηκαν τὸ τρέχον ἔτος προέρχεται ἀπὸ τὴν ἡλικιακὴ ομάδα τῶν 18 ἕως 25 ἐτῶν, ἐνῶ οί βαπτίσεις ἐφήβων (11 ἕως 17 ἐτῶν), ἀπὸ 1.547 τὸ 2022, ἔφθασαν νὰ ξεπεράσουν τὶς 7.000 τὸ 2025. Αὐτὸ τὸ ρεῦμα ἐπιστροφῆς στὴν πίστη μπορεῖ βεβαίως νὰ ὀφείλεται σὲ συγκυριακοὺς λόγους, ὅπως γιὰ παράδειγμα σὲ μιὰ εὐλογη ἀντίδραση στὴ δημόσια καὶ ἐνίοτε προκλητικὴ ἐκδήλωση τοῦ Ἰσλάμ. Ἀλλὰ σίγουρα συνεπάγεται μιὰ τεράστια εὐθύνη: Ὁ νέος ποὺ θὰ γυρέψει νὰ ἐπιστρέψει στὴν πίστη καὶ τὴν ταυτότητά του, δὲν θὰ γυρέψει νὰ τὰ βρεῖ αὐτὰ στὸ κράτος. Θὰ γυρέψει νὰ τὰ βρεῖ στὴν Ἐκκλησία. Καὶ ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ τοῦ προσφέρει τὴν ἀνάπαυση ποὺ γυρεῖ – ἔστω γιὰ συγκυριακοὺς λόγους.

ΚΑΙ ΠΑΛΙ, ΠΙΣΤΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Οί Γάλλοι μαθηματικοὶ Olivier Bonnassies καὶ Michel-Yves Bollaré, στὸ πρόσφατο, πολυδιαβασμένο βιβλίο τους *Ὁ Θεός, ἡ Ἐπιστήμη, οί Ἀποδείξεις: Ἡ Ἀγῆ μιᾶς Ἐπανάστασης*, λένε ἀνοικτὰ κάτι τὸ ἐκ διαμέτρου ἀντίθετο ἀπὸ αὐτὸ ποὺ ὑποστήριζε ὁ ἐπιστημονικοφανὴς ὕλισμος τοῦ περασμένου καὶ τοῦ προπερασμένου αἰῶνα. Ὅτι «ἡ ἐπιστήμη εἶναι πλέον σύμμαχος τοῦ Θεοῦ!» Ὅτι, με ἄλλα λόγια, ὄχι μόνο δὲν ἀποδεικνύεται ἡ μὴ ὑπαρξὴ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ «τὸ ἐκκρεμὲς τῆς ἐπιστήμης ἔχει κινήθει πρὸς τὴν ἀντίθετη κατεύθυνση», συνηγορώντας πλέον ὙΠΕΡ τῆς ὑπαρξῆς τοῦ Θεοῦ. Τὴν ἴδια στιγμὴ, μιὰ ἐντελῶς νέα μελέτη τοῦ Robert G. Endres τοῦ Imperial College London, ποὺ δημοσιεύθηκε στὸ *Universe Today*, καταλήγει στὸ συμπέρασμα ὅτι, σύμφωνα με τὰ Μαθηματικά, ἡ ζωὴ δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ὑπάρχει! Ἡ μελέτη στέκεται στὶς πρακτικὰ μηδαμινὲς πιθανότητες ἡ ζωὴ νὰ γεννηθῆκε ἀπὸ μόνη της, ἀπὸ χημικὲς ἀντιδράσεις. Πόσες πιθανότητες θὰ ὑπῆρχαν νὰ ἔριχνες ἐντελῶς στὴν τύχη γράμματα σὲ πλῆθος κενῶν σελίδων, καὶ νὰ περιμένες νὰ προκύψουν, ἐντελῶς στὴν τύχη, τὰ ὀμηρικὰ ἔπη; Ἔ, λιγώτερες πιθανότητες θὰ ὑπῆρχαν νὰ γεννηθεῖ ἀπὸ μόνη της ἡ ζωὴ. Ὅλα αὐτὰ, βεβαίως, δὲν θεμελιώνουν ἐπιστημονικὰ τὴν πίστη, με τὴν ἔννοια ὅτι δὲν ἀποδεικνύουν ἐπιστημονικὰ τὴν ὑπαρξὴ τοῦ Θεοῦ. Ἀποδεικνύουν ὅμως ἐπιστημονικὰ ὅτι χρειάζεται ἐξίσου μεγάλη πίστη – καὶ πολὺ λιγώτερη ἐπιστήμη – γιὰ νὰ ἀποφανθεῖς ὅτι ὁ Θεὸς ΔΕΝ ὑπάρχει.

ΚΩΔΙΚΟΣ:
01 1290

«ΖΩΗ»
Καρύτσον 14,
105 61 Ἀθήνα